5.100.000 ТОННА „ОҚ ОЛТИН" ТАЙЁР!

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • 3 ноябрь 1974 йил, якшанба • № 259 (16.039) Баҳоси 2 тийин.

СССР Олий Совети Президиумининг Фармони

ҚИРҒИЗИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИНИ ОКТЯБРЬ РЕВОЛЮЦИЯСИ ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Революцион ҳаракатда, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғалабаси учун ва жаҳонда биринчи кўп миллатли социалистик давлат — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқини мустаҳкамлаш учун курашда Қирғизистон ССР меҳнаткашларининг қилган катта хизматлари учун, Ватанимиз душманлари билан жангларда кўрсатган қаҳрамонлиги ва коммунистик қурилишда эришган муваффақиятлари учун **Қирғизистон Совет Социалистик Республикаси Октябрь революцияси** ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1974 йил 1 ноябрь.

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ЛЕНИНЧА БАЙРОҒИ ОСТИДА

ҚИРҒИЗИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА ҚИРҒИЗИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ТАНТАНАЛИ МАЖЛИСИ

Қирғизистон Коммунистик партияси Марказий Комитетига
Қирғизистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети Президиумига
Қирғизистон ССР Министрлар Советига

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети Қирғизистон ишчиларини, колхозчиларини, зиёлиларини, барча меҳнаткашларини ва уларнинг жанговар авангарди — коммунистларни тарихий сана — Қирғизистон Совет Социалистик Республикаси ва Қирғизистон Коммунистик партияси ташкил этилганлигининг 50 йиллиги билан қизғин табриклайдилар.

Улуғ Октябрь социалистик революцияси туфайли социал ва миллий зулмдан озод бўлган қирғиз халқи совет халқларининг аҳил оиласида тарихий ғалабаларнинг шонли йўлини босиб ўтди.

Ўтмишда Чор Россиясининг қолоқ четка ўлкаси бўлиб феодал ва патриархал тартиблар ҳукмронлик қилган Қирғизистон Совет ҳокимияти йиллари мобайнида рус халқининг ва мамлакатимиздаги бошқа халқларимизнинг қардошларча мадади билан қашшоқлик ва ҳуқуқсизликдан озодлик ва тенглик сари, моддий ва маънавий ҳаётни барқ уриб яшнатиш сари гигант қадам қўйди, социалистик давлатга эга бўлди, юксак даражада ривожланган Совет Социалистик Республикасига айланди. Эндиликда йирик кўп тармоқли индустрия ва юксак даражада механизациялашган қишлоқ хўжалиги Қирғизистон экономикасининг негизини ташкил этмоқда. Республикада ишчилар ва мутахассисларнинг малакали кадрлари ўсиб етишди, электр энергетика, рангли металлургия, машинасозлик, электротехника ва приборсозлик сингари саноат тармоқлари вужудга келтирилди ва тез суръатлар билан ривожланмоқда. Совет ҳокимияти йиллари мобайнида саноат маҳсулоти ҳажми 245 баровар ошди. Республиканинг қишлоқ хўжалиги мислсиз ўзгарди. Кўчма чорвачилик ва энг оддий деҳқончилик ўрнига замонавий социалистик қишлоқ хўжалиги барпо этилди. Қирғизистон—қўйчилик ва пахтачиликнинг, қанд-лавлаги, тамаки, жун етиштиришнинг муҳим райони бўлиб қолди.

Республика меҳнаткашларининг моддий фаровонлиги йилдан-йилга ўсмоқда. Социалистик маданиятни, халқ маорифини, фан, адабиёт ва санъатни ривожлантиришда ғоят катта муваффақиятларга эришилди. Қирғизистон хотин-қизларининг ҳуқуқсизликдан ва жабр-зулмдан озод этилганлиги социализмнинг улкан ғалабасидир.

Бизнинг бутун мамлакатимизда бўлгани каби социалистик Қирғизистонда ҳам юксак сиёсий онглилик, меҳнатга янгича муносабатда бўлган, коллективизм, совет ватанпарварлиги ва пролетар интернационализми руҳида тарбияланган кишилар авлоди ўсиб етишди. Қирғизистоннинг ўғил ва қизлари Улуғ Ватан уруши йилларида бутун совет халқи билан бирга немис-фашист босқинчиларига қарши қаҳрамонларча жанг қилдилар, фронт учун мамлакат ичкарисида фидокорона ишладилар, Ватанга чексиз садоқатларини намойиш қилдилар. Республика меҳнаткашлари халқлар дўстлигини мустаҳкамлашда, мамлакатимизнинг, ҳар бир совет республикасининг гуллаб-яшнаши ва куч-қудратининг мустаҳкам негизи — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи экономикаси ва маданиятини ривожлантиришда ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшдилар ва қўшмоқдалар.

Тарихий 50 йил мобайнида қардош Қирғизистоннинг эришган муваффақиятлари социалистик тузумнинг, ленинча миллий сиёсатнинг СССР халқлари бузилмас дўстлигининг, уларнинг қардошларча иттифоқи ва ўзаро ёрдамининг, эркин меҳнат тантанасининг буюк ўзгартирувчи кучга эга эканлигини равшан исбот этмоқда.

Совет Қирғизистонининг муваффақиятлари ленинчи партиямизнинг, унинг жанговар отряди — Қирғизистон Компартиясининг фаолияти билан чамбарчас боғлангандир. Қирғизистон Компартияси республика меҳнаткашларининг коммунистик қурилиш планларини амалга ошириш йўлидаги курашига бошчилик қилмоқда, уларни совет ватанпарварлиги ва пролетар интернационализми руҳида тарбияламоқда.

Қирғизистон Совет Социалистик Республикаси ва Қирғизистон Коммунистик партиясининг эллик йиллиги баланд сиёсий руҳ ва меҳнат ғайрати жўш урган, КПСС XXIV съезди қарорлари муваффақиятли амалга оширилаётган бир вазиятда нишонланмоқда. Республика меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатига жавобан социалистик мусобақани кенг авж олдирдилар. Улар ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш, саноат ва қишлоқ хўжалигини ривожлантириш суръатларини кучайтириш учун фаол курашмоқдалар, тўққизинчи беш йилликнинг тўртинчи, белгиловчи йили топшириқларини шараф билан бажаришга қатъий бел боғлаганликларини намойиш қилмоқдалар.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, ССР Иттифоқи Министрлар Совети Қирғизистон ССР ишчиларини, колхозчиларини, зиёлиларини республика Октябрь революцияси ордени билан мукофотланганлиги муносабати билан самимий муборакбод қиладилар ва Қирғизистон меҳнаткашлари КПСС XXIV съезди қарорларини бажаришда, коммунистик қурилишда янги-янги муваффақиятларга эришадилар, деб қатъий ишонч билдирадилар.

Яшасин Қирғизистон Совет Социалистик Республикаси!

Яшасин КПССнинг жанговар отряди — Қирғизистон Коммунистик партияси!

Яшасин социалистик Ватанимиздаги барча халқлар дўстлиги ва қардошлигининг таянчи — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи!

Яшасин коммунизм қурилишининг илҳомчиси ва ташкилотчиси— Совет Иттифоқи Коммунистик партияси!

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ	СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ	СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

Суратда: мукофотни топшириш пайти.

2 ноябрь куни Фрунзеда Қирғизистон Компартияси Марказий Комитети ва Қирғизистон ССР Олий Советининг республика ташкил этилганлиги ва Қирғизистон Компартияси тузилганлигининг 50 йиллигига бағишланган қўшма тантанали мажлиси бўлди.

Тантанали мажлис аҳли ўртоқ А. Н. Косигинни қарсаклар билан кутиб олди. Қирғизистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Т. У. Усубалиев, Қирғизистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси Т. Кулатов, республика Министрлар Советининг раиси А. С. Суюмбоев, Қирғизистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари, иттифоқдош республикалар, Москва, Ленинград шаҳарлари, Ўрта Осиё ҳарбий округи, Кронштадт денгизчилари делегацияларининг раҳбарлари, донгдор ишлаб чиқариш илғорлари, жамоатчилик намояндалари ўртоқ А. Н. Косигин билан бирга президиумга чиқадилар.

Тантанали мажлисни Қирғизистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Т. У. Усубалиев очди.

Мана шу шодиёна, ҳаяжонли кунда, — деди у, республика меҳнаткашлари ўзларининг бутун фикри-зикри ва ҳис-туйғуларини улуғ Ленинга, у тузган Коммунистик партияга қаратмоқдалар. Биз Қирғизистон Совет Социалистик Республикасининг гуллаб-яшнаши тўғрисида доимий диққат-эътибор ва оталарча ғамхўрлик қилаётганликлари учун, қирғиз халқининг порлоқ бахтли ҳаёти учун КПСС ленинчи Марказий Комитетига, унинг Сиёсий бюросига, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежневга ва Совет ҳукуматига чин қалбимиздан қизғин салом ва чуқур миннатдорчилик сўзларини айтамиз.

Нотиқ юбилей тантаналарига келган меҳмонларни самимий табриклади.

У Қирғизистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Қирғизистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Совети топширувига биноан республика ишчиларини, колхозчиларини, зиёлиларини, коммунистларини ва комсомолларини, барча меҳнаткашларини катта ва порлоқ байрам билан қизғин ва самимий қутлади.

СССР ва Қирғизистон ССР давлат гимнлари янграйди.

Тантанали мажлис қатнашчилари ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги КПСС ленинчи Марказий Комитетининг Сиёсий бюросини баланд руҳ билан фахрий президиумга сайлайдилар.

Тантанали марш садолари остида уч орденли Қирғизистон ССРнинг байроғини ҳамда КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг эсдалик байроғини залга олиб кирадилар.

Мажлисда тўпланганлар томонидан самимий кутиб олинган КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ А. Н. Косигин нутқ сўзлади.

СОВЕТ ҚИРҒИЗИСТОНИ ЭЛЛИК ЁШДА

Ўртоқ А. Н. КОСИГИН нутқи

Азиз ўртоқлар!

Қирғизистон Совет Социалистик Республикаси ва Қирғизистон Коммунистик партияси 50 ёшга тўлди. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети СССР Олий Совети Президиуми, Совет ҳукумати ва КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев менга бутун қирғиз халқини, республиканинг ишчилари, колхозчилари, зиёлиларини байрам билан қизғин табриклашни топширдилар. Республикангизга йўлланган табрикномани Сизларга зўр мамнуният билан топшираман.

Социалистик республика қурилишида, кўп миллатли бутун социалистик Ватаннинг қудратини мустаҳкамлашда кураш ва ғалабаларнинг шонли йўли босиб ўтилди. Эришилган марралардан туриб қараганда қирғиз халқининг келажаги тағин ҳам яққол кўриниб турибди. Ҳар бир совет кишиси, мамлакатимизнинг ҳар бир халқи бугунги кундагидек байрамларда Совет Иттифоқи қардош халқларининг дўст ва жипслашган оиласига мансуб бўлиш, ўзини бу оиланинг тўла ҳуқуқли ва актив аъзоси, деб ҳис этиш, ҳамма учун муштарак бўлган бахт-саодатни, ҳар бир кишининг ва барча кишиларнинг манфаатларини, коммунистик идеалларнинг тантанасини кўзлаб меҳнат қилиш ва ижод этиш нақадар катта бахт эканлигини, айниқса, яққол ҳис этади. Ҳаммамиз шундай кунларда Совет Иттифоқи халқларини жипслаштираётган, уларни уюштириб, коммунизм қурилишига илҳомлантираётган кучнинг улуғворлигини жуда чуқур англаймиз. Совет халқининг синалган жанговар авангарди, давримизнинг ақл-идроки, шон-шарафи ва виждони бўлган коммунистик партиямиз ана шундай кучдир.

Коммунистлар барча мамлакатлар меҳнаткашларининг қардошлик ва дўстлик байроғини, уларнинг интернационал бирдамлиги байроғини баланд кўтардилар. Мамлакатимизнинг коммунистлари бу байроқни ҳамиша зўр шараф билан кўтариб бориш билан чекланмай, интернационализм тўғрисидаги марксча таълимотни ҳам ижодий тарзда ривожлантирдилар.

Совет Россиясида улуғ устозимиз ва доҳиймиз Владимир Ильич Лениннинг раҳбарлигида ишчилар синфининг меҳнаткаш деҳқонлар билан иттифоқи жаҳон революцион практикасида биринчи марта амалга оширилди. Мамлакатимиз шароитида бу иттифоқ пролетар авангардининг миллий четка ўлкалар аҳолисининг кўпчилигини ташкил этган деҳқонлар билан тузган иттифоқидан ҳам далолат берар эди. Партия ўз фаолиятида ишчи ва деҳқонларнинг социализм йўлидаги синфий кураш революцион стратегиясини ленинча доно миллий сиёсат билан — барча халқларнинг озодлиги, тенглиги, дўстлиги сиёсати билан узвий равишда бирга қўшиб олиб борди.

Бу сиёсатнинг донишмандлиги ва таъсирчанлиги ҳозирги кунда бутун совет воқелигимизда кўриниб турибди. Бу сиёсатнинг донишмандлиги ва таъсирчанлиги Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг улуғворлиги ва қудратида, жаҳонда пролетар интернационализми ғояларининг тантанасида, социалистик мамлакатлар ҳамдўстлиги таркиб топганлигида намоён бўлиб турибди.

(Давоми иккинчи бетда).

ЛЕНИНГА

Қизил майдон. Бу майдон совет кишилари, бутун инсоният учун озодлик, тинчлик, тараққиёт рамзи бўлиб қолди. Бу ерда, мамлакатнинг асосий майдонида Владимир Ильичнинг мавзолейи жойлашган. Жаҳон пролетариатининг буюк йўлбошчиси, дунёда биринчи ишчи ва деҳқонлар давлати асосчисига таъзим қилиш учун ер юзининг барча қитъаларидан сон-саноқсиз кишилар сукут сақлаб бу ерга келадилар. Ярим аср мобайнида 77 миллиондан кўпроқ киши мавзолейни зиёрат қилди.

Қизил майдонда деярли ярим йил мобайнида ремонт ва реставрация ишлари олиб борилди. Мана, В. И. Ленин Мавзолейи зиёрат қилувчилар учун яна очилди.

2 ноябрь. Соат 11. Кремль соатининг бонги билан ефрейтор В. Бобилов ва оддий солдат А. Давидов биринчи постга турдилар. Сон-саноқсиз одамлар колоннасида Қизил майдондаги ишларда қатнашган қурувчилар ҳам бор.

Мавзолейга кириш учун кети узилмас навбат улуғ йўлбошчи ва устозга бўлган мангу меҳр-муҳаббатнинг ифодасидир.

(ТАСС).

ПОРТУГАЛИЯ ҲУКУМАТ ДЕЛЕГАЦИЯСИ АЪЗОЛАРИ КРЕМЛДА ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари И. В. Архипов Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган Португалия ҳукуматининг давлат министри, Портгалия Коммунистик партиясининг Бош секретари Алваро Куньялни ва ижтимоий ахборот масалалари билан шуғулланувчи давлат секретари II ранг капитани Гилерме Консейсао-и-Силвани 2 ноябрь куни Кремлда қабул қилдилар.

Португалия ҳукумат делегациясининг аъзолари мамлакатда сиёсий ҳаётни демократлаштириш ва омманинг иқтисодий аҳволини яхшилаш мақсадида мувaққат Португалия ҳукумати ўтказган тадбирлар тўғрисида, Португалиянинг янги маъмурлари Мозамбик, Ангола ва Португалия маъмурияти қўл остида бўлган бошқа территориялар халқларининг ҳуқуқларини тан олиш асосида мустамлакачиликни тугатишни давом эттиришга, ўз тақдирини ўзи белгилаш ва мустақилликка қаратилган тадбирлар ҳақида гапириб бердилар.

Совет томони Португалия халқининг демократлаштириш ва социал тараққиёт учун, реакция найрангларига қарши олиб бораётган кураши билан бирдам эканлигини изҳор этиб, шу йил 25 апрелда бўлиб ўтган революцион чиқиш қўйган вазифаларни амалга оширишда тўла муваффақиятга эришиш истагини билдирди. Португалияда фашистлар диктатурасининг тугатилиши, мамлакатда бошланган демократик ўзгартишлар ва мустамлакачилик урушларининг тўхтатилганлиги Португалиянинг халқаро обрў-эътиборини оширганлиги таъкидлаб ўтилди.

Ҳар икки томон СССР билан Португалия ўртасида дипломатия муносабатларининг ўрнатилганлигидан мамнун эканлигини изҳор этиб, ҳар икки томон ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантиришга интилаётганлигини айтди. Шу билан бирга Совет томони Португалия олдида турган иқтисодий проблемаларни тушунганлигини ва шу проблемаларни ҳал қилиш учун мавжуд имкониятларни ҳисобга олиб, мадад беришга тайёр эканлигини изҳор этди.

Ҳар икки томон Европа қитъасида тинчлик иши учун Совет—Португалия муносабатларини ривожлантириш катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидлаб ўтди. Шу муносабат билан ҳар иккала мамлакат Европада тинчлик, хавфсизлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлашга кўмаклашишга интилаётганлиги изҳор қилинди.

Совет томони Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорний ва А. Н. Косигиннинг Португалия Республикасининг мувaққат президенти Кошта Гомешга ва мувaққат ҳукумат бош министри Васко Гонсалвишга салом ҳамда энг яхши истакларини топширди.

Суҳбат дўстлик ва ҳамжиҳатлик вазиятида ўтди.

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ЛЕНИНЧА БАЙРОҒИ ОСТИДА

Ўртоқ А. Н. КОСИГИН нутқи

(Боши биринчи бетда).

Шу боисдан қирғиз халқининг байрами ҳам чуқур интернационал мазмунга эгадир. Бу байрамни Сизлар билан бирга Совет Иттифоқининг барча халқлари ҳам нишонламоқдалар. Мамлакатимиздаги барча миллатлар ва элатлар меҳнаткашларни социал ва миллий зулмдан озод қилиш ишига, бутун инсоният келажагининг нишонаси бўлган янги жамият қуриш ишига ўз ҳиссаларини қўшдилар. Совет Иттифоқидаги барча халқларнинг ўз куч-ғайратларини биргаликда сарфлаб вужудга келтирилган нарсаларнинг тош-метиндек мустаҳкамлигини — кўп миллатли социалистик давлатимизнинг социалистик ижтимоий тузумимизнинг, мамлакатимиз халқлари дўстлигининг тош-метиндек мустаҳкамлигини, уларнинг Коммунистик партия теварагига жипслашганлигини бутун дунё кўриб турибди ва эътироф этаяпти.

Биз, социалистик Қирғизистон ва унинг Коммунистик партияси босиб ўтган шонли йўлга назар солар эканмиз, Қирғизистон диёрида янги ҳаёт барпо этишдек, буюк ишни бошлаб берган кишиларни самимий ҳурмат билан тилга оламиз. Қирғиз халқи большевиклардан И. И. Едренкин, А. И. Иваницин ,И. С. Меркун, Н. И. Логвиненко ва дастлабки большевистик ташкилотларни тузиб, социалистик революция учун бўлажак курашчиларни тарбиялаб ўстирган, бу ерда, қирғизлар диёрида янги ҳаёт барпо этишга ёрдам берган бошқа кўп кишиларнинг номларини эсда сақлаймиз.

Қирғизлар орасидан чиққан биринчи большевик Табалди Жукеев — Александр Александрович Пудовкин сиёсий курашни рус революционерларидан ўрганди. Қирғизистонда Совет ҳокимияти учун курашган А. Ўрозбеков, К. Сарикулоқов, Б. Исакеев, Д. Садаев, П. Кабеков, Х. Жиенбеков ва бошқа кўп революционерлар халқнинг иззат-ҳурматига сазовор бўлдилар.

Қирғизистон фуқароси содиқ ленинчи Михаил Васильевич Фрунзе (республика пойтахти шу кишининг номига қўйилган) Ўрта Осиё ва Қозоғистонда Совет ҳокимиятини ўрнатиш ва мустаҳкамлашга, контрреволюцияни тор-мор келтиришга жуда катта ҳисса қўшди.

Ижтимоий муносабатларнинг феодал-уруғчилик формаларидан капитализмни четлаб, социализмга ўтиш учун жуда катта революцион ғайрат-шижоат, сабот-матонат, социализмга ўтишнинг ҳали ҳеч ким томонидан синаб кўрилмаган йўл ва усулларини қидириб топиш маҳорати талаб этилди. Бу — чинакам революцион жасорат эди. Кишиларнинг коммунистик идеалларга чуқур ишончи, ўз халқи ўз тақдирининг тўла ҳуқуқли хўжайини, порлоқ истиқболининг бунёдкори, деб кўришни астойдил исташ уларни ана шу жасоратга илҳомлантирди.

Халқ капитализмни четлаб, социализмга келди ва бошқа халқларни қувиб етиш ва қачон бўлса ҳам цивилизация чўққиларига кўтарилиш учун жуда кам умид бахш этган узоқ ўтмишдан социализмга келдики, бу фақат айтишгагина осон.

Ана шу ўтмишдан олға бориладиган йўлни ёритиш, ўз тараққиётида орқада қолган халқлар социалистик қурилишнинг кенг йўлига чиқиб олишлари мумкин эканлигини аниқ исбот қилмоқ учун ленинча заковат керак эди. Ленинча ғояларни амалга ошириш учун коммунистлар партиясининг буюк ташкилотчилик фаолияти зарур эди. Бу ғоялар ана шу ўлканинг бутун қиёфасини ва инсон қиёфасини ўзгартирадиган қудратли моддий куч бўлиб қолмоғи учун партия билан меҳнаткашларнинг бирлиги зарур эди.

Илгари қолоқ бўлган районларда социалистик қурилиш тажрибаси миллий масалани ҳал этиш борасида Қирғизистон ва бошқа республикалар тўплаган тажриба марксча-ленинча таълимотни бойитди ва инсониятнинг кўпчилигига — Осиё, Африка, Латин Америкаси халқларига революцион истиқболни очиб берди. Ўрта Осиёдаги Совет Республикалари, Қозоғистон, Совет Шимоли ва Узоқ Шарқ районларидаги коммунистларнинг бутун революцион ҳаракат ва озодлик ҳаракати олдида шу соҳада қилган хизмати катта.

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғалабаси мамлакатимиздаги бошқа халқлар каби қирғиз халқининг тарихий тақдирида туб бурилиш ясади. Бу революция Россиянинг қолоқ чекка миллий ўлкалари халқларини икки томонлама зулмдан — феодаллар зулми ва мустамлакачилик зулмидан халос қилди, миллий муносабатларни, миллатларнинг ҳуқуқий жиҳатдан тўла тенглигини ва уларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини эътироф этишни кўзда тутган ленинча сиёсат асосида бир-бирларини ҳурмат қилиш ва умумий революцион идеаллар учун курашда бир-бирини қўллаб-қувватлаш асосида таркиб топдириш учун барча зарур шароитларни вужудга келтирди.

Владимир Ильич Ленин илгари эзилган халқларнинг эҳтиёж ва талабларига зўр эътибор ва сезгирлик билан қараш зарур эканлигини доим таъкидлаб келди. У буюк давлатчилик шовинизмининг ҳар қандай кўринишларига нисбатан муросасиз бўлди ва шунингдек буржуа миллатчилигига, миллий маҳдудлик ва чекланганликка қарши қатъий кураш олиб борди. В. И. Ленин бундай деб ёзган эди:

«...турли миллатларнинг манфаатларига жуда катта эътибор берилгандагина конфликтларга сабаб бўладиган замин йўқолади, ўзаро ишончсизлик йўқолади, ҳар қандай интригалар хавфи йўқолади, шундай ишонч, айниқса турли тилларда сўзловчи ишчи ва деҳқонларда шундай ишонч туғдирадики, бунингсиз халқлар орасида тинч муносабатлар бўлиши ҳам, ҳозирги замон цивилизацияси эришган барча қимматли ютуқларни бир қадар бўлсада, муваффақият билан ривожлантириш ҳам асло мумкин эмас».

Партия ва Совет давлати Ленин кўрсатмаларига амал қилиб, Қирғизистон территориясида ва Ўрта Осиёдаги бошқа республикалар ҳамда Қозоғистон территориясида революцион ўзгаришлар жараёнида социализм йўлидан олға ҳаракат қилиб боришнинг хилма-хил ўткинчи формаларидан фойдаландилар. Бу маҳаллий меҳнаткашлар оммасини янги социалистик жамият қурилишида онгли ва актив иштирок қилиш учун жуда кенг жалб этиш имконини берди.

Жойлардаги совет ва партия аппарати йил сайин мустаҳкамланиб, меҳнаткашлар оммасига яқинлашиб борди. Раҳбар партия ва совет миллий кадрларни кенг кўламда тайёрлашга киришилди. Хотин-қизлар озодлиги учун, уларни социализм қурилишига жалб этиш учун олиб борилган кураш қирғиз халқининг ижодий кучларини ривожлантириш йўлида жуда катта аҳамиятга эга бўлди.

Совет ҳокимияти ўрнатилгандан кейинги дастлабки ўн йил мобайнида амалга оширилган социалистик ўзгаришлар қирғиз халқи меҳнаткашлар оммасини совет қурилишига жалб этишда жуда катта роль ўйнади.

Улуғ Октябрь қирғиз халқига ўзининг миллий совет давлатини тузиш имконини берди. РКП(б)-нинг Х съезди Совет давлат тузумини миллий районлардаги халқларнинг миллий-маиший шароитларига мос келадиган формаларда ривожлантириш соҳасида ана шу районларнинг меҳнаткашлар оммасига ёрдам бериш вазифасини қўйди. Съезднинг қарорида «маҳаллий аҳолининг турмуши ва психологиясини биладиган маҳаллий кишилардан хўжалик органлари, ҳокимият органлари»ни тузиш зарур эканлиги таъкидланди.

Мамлакатимиздаги бошқа кўп халқлар каби қирғиз халқи ҳам ўз тарихида биринчи марта ўзининг миллий давлатини вужудга келтирди. Бу давлат ўзининг социал-сиёсий мазмуни эътибори билан пролетар диктатураси эди. Пролетар диктатураси Советлар мамлакати ишчилар синфининг Қирғизистон меҳнаткашлар оммаси билан, қирғиз деҳқонлари ва кўчманчи чорвадорлар билан таркиб топган ва мустаҳкамланган иттифоқини ифода этди.

Қирғизистонда янги ҳаёт барпо этиш жараёнида ишчилар синфининг илғор отряди бўлмиш партия ташкилоти ўсди ва мустаҳкамланди. 1925 йил март ойида бўлиб ўтган биринчи область партия конференцияси Қирғизистон Компартиясининг тарихида катта воқеа бўлиб қолди. Бу конференция область партия ташкилотини ташкилий жиҳатдан расмийлаштиришни тугаллади, экономикани, маданиятни ривожлантириш, маҳаллий партия, совет ва хўжалик органларини мустаҳкамлаш юзасидан муҳим тадбирларни белгилади.

Қирғизистон социалистик давлатининг ташкил топиши, республика партия ташкилотининг фаолияти бутун мамлакатимиз меҳнаткашлари томонидан Ленин партияси раҳбарлигида амалга оширилган буюк революцион ўзгаришларда Қирғизистон меҳнаткашлар оммасининг онгли суратда иштирок қилишини таъминлади.

Қирғиз халқи Совет Иттифоқининг ўша даврда тараққий этган миллатлари ва аввало рус халқининг, рус ишчилар синфининг ҳар томонлама ёрдами туфайли мисли кўрилмаган қисқа вақт ичида патриархал-феодал қолоқликдан социализм ғалабаси даражасига кўтарилди, социалистик миллат бўлиб таркиб топди, кишиларнинг янги социал-тарихий бирлиги — совет халқининг ажралмас қисми бўлиб қолди.

Мамлакатимиздаги бошқа миллатлар каби социалистик қирғиз миллати ҳам марксизм-ленинизм, пролетар интернационализмининг халқлар ленинча дўстлиги ва қардошларча ҳамкорлигининг ғоявий негизида таркиб топди. Социалистик қирғиз миллати буржуа миллатчилиги ва буюк давлатчилик шовинизмининг кўринишларига қарши, феодал-бойларга хос муносабатларнинг қолдиқларига қарши ва диний хурофотга қарши курашда вужудга келди. Буларнинг ҳаммаси мамлакатимиздаги бошқа халқлар билан ғоявий-сиёсий жиҳатдан бирлашишга, уларнинг қардошларча иттифоқи ва бузилмас дўстлигини мустаҳкамлашга ёрдам берди.

«Бизнинг мамлакатимизда, — деган эди Л. И. Брежнев, — қайси миллатга мансуб бўлишидан қатъи назар, синфий манфаатлар ва мақсадларнинг муштараклиги билан бирлашган меҳнат аҳлининг буюк қардошлиги вужудга келди ва мустаҳкамланди, тарихда мисли кўрилмаган муносабатлар таркиб топди. Биз бу муносабатларни ҳақли равишда халқларнинг ленинча дўстлиги, деб атаймиз. Бу, ўртоқлар, бизнинг буюк тарихий ғалабамиздир».

Совет Иттифоқи халқлари дўстлигининг қудратли кучи Улуғ Ватан уруши йилларида жуда яққол намоён бўлди. Қирғиз халқининг ўғил ва қизлари уруш фронтларида мардлик ва қаҳрамонлик, меҳнат фронтида сабот-матонат ва фидокорлик намуналарини кўрсатдилар. Қирғиз жангчиларидан 43 мингга яқин киши СССР орден ва медаллари билан мукофотланди. Улардан 70 дан ортиқ киши Совет Иттифоқи Қаҳрамони деган юксак унвонни олишга сазовор бўлди. Қирғиз халқининг шонли фарзандларидан Чўлпонбой Тулебердиев, Дуйшенқул Шопоков ва бошқа кўпгина кишиларнинг жасорати халқ хотирасида абадий сақланиб қолади.

Совет Иттифоқи Қаҳрамони генерал-майор И. В. Панфилов қўл остидаги гвардиячи дивизия ўзининг қаҳрамонона жанговар йўлини 1941 йил куз фаслида Москванинг олис остоналарида бошлади. Бу дивизия Қирғизистон ва Қозоғистонда ташкил этилган эди. Сиёсий раҳбар Василий Клочков бошчилигидаги 28 панфиловчи-жангчининг тилларда достон бўлиб қолган жасорати бутун совет халқининг ифтихори бўлиб қолди. Бу жасорат совет халқининг довюраклиги ва ватанпарварлигини ёрқин ифода этди.

Шонли панфиловчи дивизиянинг ветеранларини, Улуғ Ватан урушининг ҳамма қатнашчиларини, меҳнат фронти ветеранларини, фашизм устидан ғалаба қозониш учун, кўп миллатли Ватанимизнинг озодлиги ва мустақиллиги учун фидокорона жанг қилган ва меҳнат қилган ҳамма кишиларни самимий табриклашга ижозат бергайсиз.

Қирғиз халқи урушдан кейинги даврда Коммунистик партия раҳбарлигида Совет Иттифоқидаги барча халқлар билан бирга мамлакатимиз халқ хўжалигини тиклашда, социалистик ва коммунистик қурилишнинг партия томонидан ишлаб чиқилган планларини амалга оширишда актив қатнашди.

Қирғизистон ҳозирги кунда яшнаб турган социалистик республикадир. Бу республика саноати юксак даражада ривожланган ўлка бўлиб қолди. Бу саноат бутун Совет Иттифоқининг индустриал қудратига таяниб, тез суръатлар билан ривожланмоқда.

Қирғизистонда Улуғ Октябрь революциясидан илгари кустар типидаги бир неча кўмир шахтаси ва қишлоқ хўжалик хом ашёси дастлаб ишлаб бериладиган бир неча фабрика бор эди. Қирғизистонда Совет ҳокимияти йилларида неча юзлаб йирик корхоналар қурилди. Ҳозирги вақтда Қирғизистонда бир йил ичида ҳосил қилинаётган электр энергия биринчи жаҳон уруши арафасида бутун чор Россиясида ҳосил қилинган энергиядан икки баравар ортиқдир. Буларнинг ҳаммаси бизга тез ривожланиб бораётган тўла қонли экономикани кўрсатиб турибдики, ҳар бир халқ бу билан фахрлана олади.

Қирғизистоннинг экономикасини ҳозиргидек юксак даражага кўтариш учун жуда катта моддий ва молиявий ресурслар талаб қилинар эди. Республика бундай ресурсларга эга эмас эди. Бундан ташқари, бунинг учун юқори малакали мутахассислар — ишчилар, техниклар, инженерлар, агрономлар, мелиораторлар, олимларнинг ҳам ёрдами керак эди. Россия Федерацияси ва бошқа республикалар ана шу мутахассисларни Қирғизистонга юбориб турдилар.

Мен Ленинград меҳнаткашларининг катта ҳиссасини таъкидлаб ўтмоқчиман. Улар 1932 йилдан бошлаб Қирғизистон Автоном Республикасининг экономикаси ва маданияти соҳасини оталиққа олиш йўли билан актив иш олиб бордилар. Ленинградликлар тоғли ўлканинг табиий бойликларини ўрганиш, бу ўлканинг маъдан конларини саноат усулида ўзлаштириш, қирғиз меҳнаткашлари орасидан ишчилар ва малакали мутахассисларни тайёрлаш соҳасида ёрдам бердилар. Москва, Иваново, Донбасс ва мамлакатимиздаги бошқа кўп шаҳарларнинг ишчилари Қирғизистоннинг замонавий саноатини вужудга келтиришда фаол қатнашдилар.

Республикада Совет ҳокимияти йилларида юксак даражада механизациялаштирилган йирик қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши вужудга келтирилди. Қирғизистоннинг қишлоқ хўжалигида механик двигателларнинг энергетика қуввати революциядан илгари бутун Россия қишлоқ хўжалигидаги механизмларнинг қувватидан 20 баравардан зиёд ортиқдир. Ирригация қурилиши ғоят кенгайиб кетди. Суғориладиган ерлар майдони бир миллион гектарга етай деб қолди. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши табиат инжиқликларига тобора кам қарам бўлиб қолмоқда.

Республика қишлоқ хўжалигининг етакчи тармоғи — чорвачилик соҳасида ҳам туб ўзгаришлар рўй берди. Мол туёғининг ортиб бораётганлиги, ишлаб чиқариш интенсивлаштирилаётганлиги натижасида Қирғизистон мамлакатнинг муҳим чорвачилик районларидан бири бўлиб қолди. Қирғизистон жун тайёрлаш соҳасида Совет Иттифоқида учинчи ўринни эгаллаб турибди.

КПСС Марказий Комитетининг 1965 йил март Пленуми, партиянинг XXIII ва XXIV съездларидан кейин экономикани анча юксалтириш, колхоз ва совхозларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлашга қаратилган ташкилий, иқтисодий тадбирлар ва бошқа чоралар комплекс программаси амалга оширилиши натижасида бошқа республикалар каби Қирғизистон қишлоқ хўжалигини ҳам ривожлантириш соҳасида олға қараб катта қадам қўйилди.

Социализм Қирғизистон меҳнаткашлари ҳаётини бадавлат қилди. Социализм илгариги кўчманчи халққа маданият ва тараққиёт йўлидан, коммунизм қуриш йўлидан ривожланишнинг мустаҳкам истиқболларини очиб берди. Революциядан илгари саводли кишилар жуда кам учрайдиган бу ўлка маданияти ғоят ривожланган республикага айланди. Қирғизистоннинг фанлар академияси ва бошқа кўпгина илмий муассасалари бор. Республика олимлари кейинги йилларда қишлоқ хўжалик экинларининг юқори ҳосилли навларини, чорва моллари касаллигига қарши самарали дори-дармонларни вужудга келтирдилар, рангли ва нодир металлар рудасини қайта ишлаш технологияси такомиллаштирилди, ирригация системаси автоматлаштирилди, бир қанча илмий кашфиётлар қилинди.

Қирғиз халқининг ҳаётида социалистик давр унинг адабиёти ва санъати равнақ топган давр бўлиб қолди. Социализм ғалабаси туфайли қирғиз халқининг маънавий ҳаёти мисли кўрилмаган даражада юксалди. Қирғиз халқининг социалистик ижтимоий муносабатлар негизида, мамлакатимиздаги бошқа миллатлар ва элатлар маданияти билан мустаҳкам алоқа ривожланиб бораётган миллий маданияти умумий совет социалистик маданиятининг бир қисми, бутун совет халқи буюк маънавий бойлигининг бир қисми бўлиб қолди.

Биз бунда ҳам совет тузумининг қудратли, ҳаётбахш кучини кўриб турибмиз. Совет тузуми шароитида айрим истеъдодли шахсларнинггина эмас, бутун-бутун халқларнинг ҳам ижодий имкониятлари кенг намоён бўлди. Биз бунда Коммунистик партиянинг буюк хизматини кўриб турибмиз. Коммунистик партиянинг доно сиёсати ва амалий фаолияти ижтимоий ҳаётнинг ҳамма соҳаларида мамлакатимиздаги миллат ва элатларнинг расмий тенглигинигина эмас, ҳақиқий тенглигини ҳам таъминлади. Қирғиз ёзувчилари, кинематографчилари, рассомлари, композиторлари, театр арбобларининг энг яхши асарлари кўп миллатли мамлакатимизда ва чет мамлакатларда шуҳрат қозонди ва миллионларча китобхонлар, томошабинлар ҳамда тингловчиларнинг таҳсинига сазовор бўлди. Бу социалистик қирғиз миллатининг эркин ижодий тараққиётини жуда яққол намоён қилмайдими, ахир?

Қирғизистон ижодкор зиёлиларининг, республикангиздаги барча адабиёт ва санъат арбобларининг ўз ишларида, халқнинг маданий ҳаётдаги янги чўққиларга кўтарилишига, ўз маънавий дидларини бойитишга ёрдам берадиган ва кишиларни коммунизм қурилишидаги катта ишларга илҳомлантирадиган асарларни яратишда муваффақият қозонишларини тилаймиз.

Сизлар улуғ совет халқимизга муносиб асарлар яратиш билан XXIV съезд томонидан қўйилган тарихий вазифаларни ҳал этишда партияга катта ёрдам берган бўласиз.

Қирғизистон меҳнаткашлари бутун совет халқи билан биргаликда партия белгилаб берган планларни баланд руҳ билан амалга ошир моқдалар. Қирғизистон меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатига жавобан зарбдор юбилей вахтасида ишламоқдалар, беш йиллик тўртинчи йилининг ва умуман беш йиллик план топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун мусобақа уюштирдилар. Минг-минглаб ишчилар, колхозчилар, инженерлар ва техниклар, барча касблардаги ходимлар мусобақа жараёнида зарбдор ижодий меҳнат намуналарини кўрсатмоқдалар.

Зарбдор меҳнат яхши натижалар бермоқда. Қирғизистон ўтган йили халқ хўжалик планининг ҳамма топшириқларини ва ўзининг социалистик мажбуриятларини бажарди.

Бу йил республика учун оғир йил бўлди. Қаттиқ қурғоқчилик ва сув танқислиги қишлоқ хўжалигининг аҳволига ёмон таъсир кўрсатди. Бу ҳол экономиканинг бошқа соҳаларида ҳам анча қийинчилик туғдирди.

Қурғоқчиликнинг оқибатларини бартараф қилмоқ учун партия Марказий Комитети ва ҳукумат Қирғизистон қишлоқ хўжалигига катта ёрдам берди, қўшимча маблағ, транспорт ва бошқа хилдаги машиналар ажратиб берилди. Ишчилар, хизматчилар, студентлар қишлоққа ёрдамга келишди.

Республика қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари ана шу катта ишлар натижасида меҳнатда ажойиб ғалабани қўлга киритдилар — улар давлатга дон, пахта, картошка, сабзавот ва узум сотиш юзасидан беш йилликнинг тўртинчи йилида олинган социалистик мажбуриятларни бажардилар.

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг табрикномасида таъкидлаб ўтилганидек, республика эришган муваффақиятлар партия XXIV съездининг қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш, совет кишилари фаровонлигини юксалтириш ҳақидаги қарорларини амалга ошириш ишига қўшилган салмоқли ҳиссадир.

Қирғизистон ССР мамлакатимизда давлатга қанд лавлаги сотиш планини биринчи бўлиб бажарди, мамлакатга пландан ташқари неча минг тонналаб деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотларини тайёрлаб берди.

Республика қишлоқ хўжалиги ходимлари деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни бутун чоралар билан кўпайтириш учун бундан буён ҳам зўр ғайрат билан кураш олиб борадилар, деб ишонч билдиришга ва уларга меҳнатда янгидан-янги муваффақиятлар тилашга ижозат бергайсиз.

Республиканинг саноати муваффақиятли суратда ривожланмоқда. Тўққизинчи беш йилликнинг уч йили мобайнида саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш қарийб 30 процент кўпайди. Бу — беш йиллик план топшириқларига мувофиқдир.

Меҳнаткашлар республиканинг ва Қирғизистон Коммунистик партиясининг 50 йиллигини юбилей йили план топшириқларини ва социалистик мажбуриятларни бажаришда катта муваффақиятлар билан кутиб олмоқдалар.

Республика саноати шу йилнинг тўққиз ойи мобайнида маҳсулотни реализация қилиш ҳажми бўйича планни умуман ошириб бажарди. Маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 7,7 процент, меҳнат унумдорлиги эса 5,1 процент ортди. Озиқ-овқат саноати, бинокорлик материаллари саноати, рангли металлургия, гўшт ва сут саноати ходимлари, бир қанча машинасозлик корхоналарнинг коллективлари зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқдалар.

Қирғизистон меҳнаткашларининг саноат ишлаб чиқаришини ривожлантириш ва такомиллаштириш соҳасида эришган катта муваффақият ва ютуқлари ҳаммамизни қувонтирмоқда. Аммо, республикада мавжуд бўлган ишлаб чиқариш қувватларидан, меҳнат унумдорлигини ошириш резервларидан тўлароқ фойдаланилганда бундан ҳам кўпроқ муваффақиятларга эришиш мумкин эди.

Қирғизистон меҳнаткашлари ўзларининг социалистик республикаси қурилишига жуда кўп меҳнат сарф қилдилар. Улар ўтган ярим аср мобайнида ишлаб чиқаришнинг ҳамма соҳаларида, миллий маданият, халқ маорифи, соғлиқни сақлаш ишларини ривожлантиришда эришган ажойиб муваффақиятлари билан ҳақли суратда фахрлана оладилар. Улар ўзларининг эркин ижодий меҳнати туфайли янги киши — социалистик жамият кишиси, янги ҳаётнинг, одамлар ўртасидаги янги муносабатларнинг онгли ижодкори, социалистик жамият манфаатларини ўзининг жонажон манфаатлари деб билган киши камол топганлиги билан ҳақли суратда фахрлана оладилар.

Қирғиз халқи Совет Иттифоқидаги барча халқларнинг қардошларча дўстлиги каби бебаҳо мулкни вужудга келтиришга ўз меҳнатини сарф қилганлиги билан ҳам ҳақли суратда фахрлана олади.

Республика меҳнаткашларининг барча муваффақиятлари Қирғизистон Коммунистик партиясининг кўп қиррали фаолияти билан чамбарчас боғланган. Қирғизистон Коммунистик партияси Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг ленинча йўлини изчиллик билан амалга оширмоқда.

Қирғизистон Коммунистик партияси ғоявий ва ташкилий жиҳатдан мустаҳкамланишнинг шонли йўлини босиб ўтди. У Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети раҳбарлигида ўсиб, нисбатан унча катта бўлмаган отряддан коммунистларнинг 100 минг кишидан кўпроқ армиясига айланди.

Ўтган йиллар мобайнида Қирғизистон Коммунистик партиясида ишчилар ядроси сезиларли даражада мустаҳкамланди. Ҳозир партия аъзоларининг учдан бир қисмидан кўпроғини ишчилар ташкил қилади. Республикадаги барча коммунистларнинг 65 проценти моддий ишлаб чиқариш соҳасида машғулдирлар.

КПССнинг бошқа отрядлари сингари Қирғизистон Коммунистик партиясини қуриш ва мустаҳкамлашда ҳамиша марксизм-ленинизмнинг, пролетар интернационализмининг муқаддас принциплари, партия турмушининг ленинча нормалари асос бўлди. Қирғизистон Коммунистик партияси республика ишчилар синфининг, барча меҳнаткашларининг коммунизм идеалларини амалга ошириш йўлидаги меҳнатида ва курашида авангардлик ролини муносиб равишда адо этмоқда.

Совет халқи халқ хўжалигини ривожлантириш тўққизинчи беш йиллик планини бажариб бўлаётган ҳозирги пайтда бизнинг мамлакатимиз нечоғлик ўзгарганлиги, социалистик ва коммунистик қурилиш жараёнида қандай чуқур ўзгаришлар рўй берганлиги айниқса яққол кўриниб турибди.

1960 йилдан бери ўтган давр мобайнида Совет Иттифоқининг ялпи ижтимоий маҳсулоти 2 баравардан зиёд ошди. Бу рақам жуда катта бунёдкорлик ишидан далолат беради: юзлаб йирик саноат корхоналари ишга туширилди. Бу корхоналардан кўпи мамлакатнинг энг узоқ районларида барпо этилди; саноатнинг илғор техника билан жиҳозланган бутун-бутун янги тармоқлари яратилди; миллионлаб гектар қўриқ ер ўзлаштирилди; гигант гидроэнергетика системалари қад кўтарди.

Биз Сибирнинг улкан бойликларини кенг миқёсда ўзлаштиришга киришдик. Шундай узоқ бир районда, Шимолнинг жуда оғир шароитида бизда Тюмень областида бўлгани сингари шу қадар катта миқёсда нефть конлари дунёда ҳеч қачон ўзлаштирилган эмас эди. Совет ишчилар синфининг, техника мутахассисларининг, олимларнинг бу ажойиб ғалабаси жуда катта аҳамиятга эга.

Биз давлатимизнинг иқтисодий потенциалини кўп даражада оширибгина қолмай, шу билан бирга иқтисодий қурилишнинг сифат жиҳатидан янги босқичига ҳам қадам қўйдик. Бу босқич ривожланган социалистик жамият эҳтиёжларига мувофиқ бўлган техника тараққиётининг юксак даражаси билан характерланади.

Совет социалистик экономикасининг тобора ва ҳар тарафлама ривожланиши халқ фаровонлигини юксалтиришни тезлатишга, совет кишиларининг моддий ва маънавий имкониятларини кўпайтиришга, шаҳар аҳолисининг ҳам, қишлоқ аҳолисининг ҳам турмуш даражаси ва шаклини жиддий равишда ўзгартиришга имкон берди. Беш йилликнинг ўтган тўрт йили мобайнида ишчилар ва хизматчиларнинг ўртача иш ҳақи 15 процент, жамоат хўжалигида колхозчиларнинг олган меҳнат ҳақи 22 процент ошади. Соғлиқни сақлаш, маориф, маданият соҳасида ҳам жуда катта иш қилинди.

Биз ҳаммамиз ўз мамлакатимиз билан, партиянинг олиб бораётган сиёсатини тўла-тўкис қувватлаб ва маъқуллаб, ягона социалистик оила бўлиб яшаётган ва ишлаётган ажойиб халқимиз билан фахрланамиз.

Бир неча ўн йиллардан бери фақат Совет Иттифоқидагина, фақат социалистик мамлакатлардагина экономиканинг барча тармоқлари депрессия, тушкунлик ва кризисларга учрамасдан узлуксиз ривожланиш йўлидан бормоқда.

Аммо, мамлакатимизнинг эришаётган муваффақиятлари нечоғлиқ катта бўлмасин, ўз социалистик тузумимиз учун ифтихор ҳислари қанчалик кучли бўлмасин, биз хотиржамликка йўл қўяолмаймиз, Ватанимизнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлаш йўлидаги куч-ғайратимизни бўшаштира олмаймиз.

Партия, КПСС XXIV съезди белгилаганидек, халқ фаровонлигини ошириш йўлини изчиллик билан амалга оширмоқда. Бизда халқнинг турмуш даражасини янада оширишни таъминлаш соҳасида кўп қиррали вазифаларни ҳал этиш сари тобора тубли бурилиш, юз бермоқда. Биз бу вазифаларни фан ва техника гуркираб ривожланаётган, техника тараққиёти тобора янги-янги проблемаларни ҳал этиш учун бизга қудратли воситалар бераётган, айни вақтда жамиятдан тобора кўпроқ моддий ресурслар яратиш, ишни пухта ташкил қилиш, катта ижодий самара, ҳар бир кишининг ўз бурчига актив ва собитқадам муносабатда бўлиши талаб қилинаётган бир даврда ҳал этмоқдамиз.

КПСС Марказий Комитети, ҳукумат олға қараб ҳаракатимизни тезлатириш учун мамлакатимиз эга бўлган жуда катта иқтисодий потенциалдан тўла-тўкис фойдаланишга бутун кучини сарфламоқда.

Ҳозирги вақтда бу ишнинг муваффақияти самарадорлик масалаларини тўғри ҳал этишга, ўсишнинг сифат омилларига кўпроқ эътибор беришга боғлиқдир. Л. И. Брежнев ўзининг яқинда сўзлаган нутқларидан бирида янги ўнинчи беш йиллик аввало сифат беш йиллиги, халқ фаровонлигини янада ўстириш йўлида самарадорлик беш йиллиги бўлмоғи керак, деб айтди.

Бу соҳада бизда жуда катта иш олиб борилмоқда. Партия XXIV съездининг ва 1973 йил декабрь Пленумининг қарорлари бизнинг барча партия, давлат ва хўжалик органларимизни, бутун халқимизни саноат ишлаб чиқариши структурасини такомиллаштиришга ва унинг самарадорлигини оширишга йўналтирмоқда. Меҳнат унумдорлигини янада ошириш, фонднинг берадиган самарасини кўпайтириш чораларини кўриш ва маҳсулот бирлиги учун сарфланадиган материалларни камайтириш, мавжуд ишлаб чиқариш қувватларидан тўлароқ фойдаланиш ва янги ишлаб чиқариш қувватларини тезроқ ўзлаштириш бу ишда ҳеч шубҳасиз энг асосий йўналишдир.

Бизнинг халқ хўжалик планларимизда мана шу йўналишлар ўз ифодасини топмоқда.

Капитал маблағларни энг муҳим участкаларга тўплаш ва қурилиш муддатларини қисқартириш жуда катта аҳамиятга эга. Бу — фақат планлаштириш соҳасидагина эмас, балки айни вақтда марказда ҳам, республикаларда ҳам, шунингдек жойларда ҳам экономикага жорий, оператив раҳбарлик қилиш соҳасидаги вазифадир.

Биз саноатда ва қишлоқ хўжалигида, уй-жой қурилиши ва маданий қурилишда янги фондлар яратиш учун ҳар йили жуда кўплаб маблағ сарфламоқдамиз. Кейинги тўрт йил мобайнидагина деярли 440 миллион квадрат метр уй-жой майдони фойдаланишга топширилишига қарамай, мамлакатимизда уй-жой қурилиши кўлами қисқартирилаётгани йўқ. Шунинг учун ҳам ишлаб чиқаришга сарфланадиган ҳар бир қўшимча сўмдан самарали фойдаланиш, бошқача қилиб айтганда, шу қўшимча сўм маҳсулот ўсишини кўпайтириш муҳим вазифадир. Ишлаб чиқариш самарадорлиги проблемаси — шунчаки оддий проблема эмас, албатта. Бу биз учун иқтисодий масалагина бўлиб қолмай, шу билан бирга ижтимоий ва сиёсий масала ҳамдир. Бу шунингдек, хўжаликни бошқариш масаласи ва планларимизни бажариш масаласидир. Худди мана шунинг учун ҳам партия ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш вазифасига кенг маъно бериб, уни амалга оширишга барча меҳнаткашларни сафарбар этмоқда, фан ва практика аҳлининг ижодий куч-ғайратларини бирлаштиришни талаб қилмоқда.

Шу вазифани муваффақиятли ҳал этиш учун бизда ҳамма шарт-шароит мавжуд.

КПСС XXIV съездининг, КПСС Марказий Комитети 1973 йил декабрь Пленумининг қарорлари, Л. И. Брежневнинг программ нутқлари мамлакатда оширилган муқобил планларни қабул қилиш, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш оммавий ҳаракатини бошлаб берди. Ишчилар синфимиз, колхозчи деҳқонларимиз, зиёлиларимизнинг партия қарорларини кенг ва актив равишда қўллаб-қувватлаганлиги, бизнинг шу мураккаб вазифани муваффақиятли бажаришимиз учун ва халқ хўжалигимизда ишнинг сифат жиҳатидан янги босқичига ўтиш энг асосий гарантиядир.

Кадрларимизнинг, ёшларимизнинг яхши малакага эга бўлиши, уларнинг мамлакат олдида турган вазифаларни ва хўжалик масалаларини чуқур тушуниб олиши ва бу вазифаларни ҳал этишда актив, онгли иштирок қилиши, ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишда муваффақиятларга эришишнинг муҳим шартидир.

Совет кишилари нима учун ишлаётганликларини яхши биладилар, ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш халқимизнинг моддий фаровонлигини янада ўстиришнинг, социалистик Ватанимиз куч ва қудратини тобора мустаҳкамлашнинг энг асосий ва сўзсиз шарти эканлигини тушунадилар. Бизнинг мамлакатимизда экономика масалаларини ўрганиш иши кенг йўлга қўйилган. Экономика масалаларини ўрганиш ишчилар, колхозчилар, техника мутахассислари, хизматчиларнинг партия қарорларида, давлат халқ хўжалик планларида баён этилган асосий вазифалар ҳамда мақсадларни янада кўпроқ даражада чуқур билиб олишларига кўмаклашуви лозим.

Ниҳоят, халқ хўжалиги самарадорлигини ошириш масаласини ҳал этиш — резервлардан кенг фойдаланиш, демакдир. Бу ишлаб чиқариш раҳбари томонидан ҳам, ишчилар томонидан ҳам ишга ҳақиқий хўжайинлардек ва тежамкорлик билан ёндошишни, иқтисодий тежашни, ташаббускорликни, ишда пухта ва юксак маданиятни тақозо қилади. Кейинги беш йилликлар давомида бизнинг совет ишчилар синфининг умумий билим даражаси, маданий профессионал савияси жуда ўсди. Бу эса топширилган иш учун масъулият ҳиссини ошириш масалаларини тезроқ ҳал этиш, кишиларда ўз бурчига ижодий муносабатда бўлишни ҳамма чоралар билан ривожлантириш имкониятини беради ва бизни шу масалаларни тезроқ ҳал этишга мажбур этади. Бизнинг халқимиз партиянинг сиёсатини тушунади ва уни маъқуллайди. Давлатимизнинг буюк кучи ҳам мана шундадир.

Бутун хўжалик фаолиятимизнинг энг асосий йўналиши бўлиб қолган ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш учун кураш — кўп жиҳатдан нобудгарчиликка қарши кураш, энергияни, ёқилғини, хомашёни, материалларни, ишчи кучини оқилона тежаш учун кураш, демакдир. Мен ўйлайманки, ҳар бир коллектив мавжуд нобудгарчиликларни бартараф қилиш билан жиддий ва чуқур шуғулланган тақдирда ўз корхонаси учун ҳам, умуман республика хўжалиги учун ҳам кўпгина фойдали иш қила олади.

Бизнинг планли социалистик экономикамиз капиталистик дунёда тобора кескин тус олаётган кризисли ларзалардан холидир. Бизнинг мамлакатимиз совет экономикасининг бундан кейин ҳам текис ривожланиши учун, экономика ўсган ва мустаҳкамланган сари совет кишиларининг моддий турмуши ва маданий савияси ошиб бориши учун ҳамма зарур нарсалар билан таъминлангандир. Бизнинг ресурсларимиз жуда катта. Аммо улар ниҳоясиз эмас. Бу ресурслар фақат совет кишиларининг ҳозирги авлодигагина эмас, балки келгуси авлодларига ҳам тегишлидир. Шунинг учун ҳам бизнинг вазифамиз бу ресурсларни, ёнилғи, металл, цемент, пахта, ўғит, синтетик материалларнинг ҳар бир килограмми социалистик хўжаликка хомашё ва материаллардан фойдаланишнинг илғор технологияси имкон берадиган даражада самарали хизмат қилиши учун оқилона, тежаб-тергаб сарфлашдан иборатдир.

Бизнинг ер ва сув ресурсларимиз ҳам кўп даражада эътибор берилиб авайлаб асралиши керак. Бу ерда, Қирғизистонда, шу тоғли ўлкада ҳайдаладиган ернинг ва унга ҳаёт бағишловчи сувнинг қадрини яхши билишади. Экин майдонларини кенгайтириш, сунъий суғориш, механизацияни кенг жорий этиш, деҳқончилик ва чорвачилик маданиятини ошириш йўли билан Қирғизистонда қишлоқ хўжалиги маҳсулоти 1913 йилдагига нисбатан 6,5 баравар кўпайди.

Биз ишлаб чиқаришни интенсивлаштиришни янги техникани қўлланиш, капитал маблағларни кўпайтириш йўли билангина ошириб қолмай, балки корхоналаримиздаги мавжуд асбоб-ускуналар энг кўп самара беришига ҳам эришишимиз зарур. Айни пайтда янги буюмларни тезроқ ўзлаштириш ва маҳсулот сифатини ошириш учун зарур бўлган ҳамма чоралар кўрилмоғи лозим. Бусиз самарадорлик масалаларини тўғри ҳал қилиш ҳақида сўз ҳам бўлиши мумкин эмас. Булар бир-бири билан ўзаро боғлиқ вазифалардир.

Ҳозирги вақтда мамлакатимизнинг бутун куч-ғайрати беш йиллик тўртинчи йили топшириқларини бажаришга қаратилган. Совет Қирғизистонининг ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлари, зиёлилари бу умумхалқ ишига ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшишларига ишончимиз комил.

Бутун сиёсий ва ташкилотчилик ишимиз, партия ва ҳукуматнинг совет экономикаси ва маданиятини янада ривожлантириш ва юксалтириш юзасидан кўраётган тадбирлари инсоният тарихида энг адолатли ва гуманистик бўлган коммунистик жамият қуришдан иборат асосий мақсадга қаратилгандир. Шу боисдан бу мақсадга эришиш йўлидаги ҳар бир ютуғимиз, бутун мамлакат миқёсидаги муваффақиятгина эмас, балки ҳар бир республиканинг, областнинг, районнинг, айрим корхона ва меҳнат коллективининг муваффақияти ҳам ҳаётимизда юксак идеалларни қарор топтиришга ёрдам беради. Бу идеалларни қарор топтириш учун пролетар революционерлари Маркс ва Энгельс замонасидан бошлаб курашганлар, улуғ доҳиймиз В. И. Ленин коммунистлар партиясини тузган эди. Мана 57 йилдирки, коммунистлар партияси совет халқини Ленин йўлидан комил ишонч билан бошлаб бормоқда.

Бу ҳол совет халқи меҳнатига илҳом бахш этмоқда, кишиларга истиқбол сари ишонч билан қарашга ва юксак мақсадларимизни кўрабилишга имкон бермоқда.

(Давоми учинчи бетда).

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ЛЕНИНЧА БАЙРОҒИ ОСТИДА

(Боши 1-, 2-бетларда).

Капитал қонунлари ҳукмронлик қилаётган, бутун жамиятни жипслаштирадиган ва бирлаштирадиган идеал ва мақсадлар йўқ жойда бундай нарсалар бўлмаган ва бўлиши ҳам мумкин эмас. Ҳатто баъзи буржуа арбоблари ҳам экономиканинг ривожланиши, фан-техника революциясининг ютуқлари ўз моҳиятини йўқотиб қўяётганлигини тан олишга мажбур бўлмоқдалар. Чунки уларда одамлар ўзларини руҳлантирадиган истиқболдан маҳрумдирлар.

1974 йил капиталистик дунё олдида янгидан-янги жиддий қийинчиликларни қўндаланг қилиб қўйди. Бу қийинчиликларнинг улкан миқёси ва кескинлиги капиталистик мамлакатларнинг ҳукмрон доираларида чуқур ташвиш туғдирди. Акциялар яна қадрсизланиб кетди, хонавайрон бўлган фирмалар сони кўпаймоқда, ишсизлик ошмоқда. Яқингинада баъзи буржуа сиёсий иқтисодчилари иқтисодий ривожланиш белгиси деб ҳисоблаган инфляция ҳозирги вақтда буржуа жамиятининг экономикаси учунгина эмас, балки сиёсий негизлари учун ҳам асосий хавф-хатар, деб тан олмоқдалар. Чўзилиб кетган кризис капитализмнинг валюта-молия системасини қамраб олди, халқаро ҳисоб-китоблар механизмининг бузилишига олиб келди. Бу механизм капиталистик дунёда ташқи савдо ва бошқа иқтисодий айирбошлашларнинг улкан ва муҳим соҳасига хизмат қилиши лозим эди. Кейинги пайтларда капиталистик мамлакатларнинг энг муҳим хом ашё ва озиқ-овқат моллари билан таъминотида ҳам бузилиш кучайиб бормоқда. Умумий хўжалик конъюнктураси тўғридан-тўғри инқирозга юз тутмоқда.

Кризис айрим мамлакатлар ва мамлакатлар гуруҳинигина эмас, балки капиталистик дунёни — Америка Қўшма Штатларини, Японияни, Ғарбий Европа мамлакатларини қамраб олди. Худди мана шу ҳолат уларда айниқса ташвиш туғдирмоқда. Бу мамлакатларнинг ҳукумат органлари ва монополиялари ҳозирги қийинчиликлардан чиқиш ёхуд ҳеч бўлмаганда бу қийинчиликларни бўшаштириш мақсадида қилган кўпдан-кўп интилишлари бирон бир жиддий натижа бермаётир. Шунингдек, инфляция ҳамда валюта-молия танглигига қарши халқаро миқёсда биргаликда ҳаракат қилишга бўлаётган кўплаб интилишлар ҳам бирон-бир натижа бермаяпти.

Кризис ҳоллари буржуа жамиятининг экономикасинигина эмас, балки сиёсати, маданияти, идеалогиясини ҳам қамраб олмоқда. Буларнинг ҳаммаси капиталистик дунёнинг зиддиятлари кўпайишига, синфий курашнинг кескинлашувига, турли капиталистик мамлакатлар манфаатларининг янги тўқнашувларига, ривожланган империалистик давлатлар билан Осиё, Африка ва Латин Америкасидаги ривожланаётган мамлакатлар ўртасидаги курашнинг кескинлашувига олиб келмаслиги мумкин эмас.

Империализмнинг иқтисодий ва сиёсий системасидаги бундай беқарорлик қандайдир тасодифий ҳоллардан келиб чиққан натижа эмас, албатта. Бу капитализмдан социализмга умумий ўтиш давридаги объектив ривожланиш жараёнидир.

Бу жараённи тўхтатиб қолишга ёки бошқа изга солиб юборишга ҳеч ким қодир эмас. Бу жараён капитализмнинг умумий кризиси билан белгиланади.

Одатда, сиёсат ва экономикадаги зиддият ва боши берк кўчага кириб қолиш ҳоллари ўзи кечираётган қийинчиликлардан бошқалар ҳисобига қутилиб қолиш иштиёқини туғдиради. Ўз-ўзидан равшанки, буларнинг ҳаммаси ҳам инсоният олдида турган вазифани — халқаро ҳамкорликни ривожлантириш, давлатларнинг тобора мустаҳкам тинчлик асосларини яратишга қаратилган куч-ғайратларини бирлаштириш вазифасини енгиллаштирмайди.

Бироқ, тинчлик йўлида инсоният олдида турган вазифалар нақадар қийин бўлмасин, ҳозирги вақтда халқаро вазият умуман олганда уруш тарафдорлари фойдасига эмас, балки тинчликсевар кучлар фойдасига, инсониятнинг — тинч истиқболи фойдасига ҳал бўлмоқда. Икки жаҳон нисбати социализм фойдасига ўзгариши давом этмоқда.

Халқаро вазият жаҳон социалистик системаси, барча тараққийпарвар, демократия ва миллий озодлик кучларининг самарали таъсири остида шаклланмоқда. Кескинликни юмшатиш жараёни халқаро вазият ривожланишини белгилаб турганлиги ҳам шундан далолат бермоқда.

Социалистик мамлакатлар ўз қудрати ва жаҳондаги воқеаларнинг боришига таъсир ўтказишнинг асоси бўлган ўзларининг халқ хўжаликларини илдам суръатлар билан ривожлантирмоқдалар. Уларнинг ҳар томонлама ҳамкорлиги, узоқ муддатли комплекс программа асосида амалга оширилаётган социалистик иқтисодий интеграция бу борада тобора катта роль ўйнамоқда.

Совет Иттифоқи қардош социалистик мамлакатлар билан биргаликда социализм кучларини жипслаштириш, миллий озодлик, социал тараққиёт, ўз мустақиллигини мустаҳкамлаш учун курашаётган халқларни қўллаб-қувватлашдан иборат ленинча сиёсатни оғишмай амалга ошириб келмоқда ва амалга ошираверади. Биз партиямизнинг XXIV съезди қабул қилган Тинчлик программасини изчил амалга ошираверамиз, тинч-тотув яшаш принципи турли социал тузумдаги давлатлар ўртасидаги муносабатлар асоси сифатида ҳамма ерда ва узил-кесил қарор топиши учун қўлимиздан келган ҳамма ишни қилаверамиз.

Совет халқи ташқи сиёсат соҳасида партиямиз Марказий Комитети, унинг Сиёсий бюроси, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Леонид Ильич Брежнев олиб бораётган катта ва самарали ишдан яхши хабардор. Партия ва ҳукуматнинг куч-ғайрати халқаро муносабатларни соғломлаштириш йўлида бошланган жараён у ёки бу конъюнктура омилларига боғлиқ бўлиб қолмаслигига қаратилган. Халқаро муносабатларни барқарор ва узил-кесил қилиш — бизнинг вазифамиздир. Социализм ер юзининг каттагина қисмида узил-кесил қарор топган бир пайтда жаҳондаги кучларнинг янгича нисбати шароитларида бу вазифа ҳар қачонгидан кўра ҳам зарур ва реалроқ вазифа бўлиб қолди.

Совет Иттифоқи, социалистик ҳамдўстликдаги барча мамлакатлар кескинликни юмшатиш учун курашда актив позицияларни эгаллаб турибдилар. Биз бу ишда капиталистик мамлакатлар билан ҳамкорликни йўлга қўйиш ва кенгайтиришда бу мамлакатлар сиёсий арбоблари ва ҳукуматларининг ақл-заковати, масъулият ҳисси ва реализмига умид боғлаймиз.

Бироқ, биз сиёсатимизнинг принципларига, тинчлик ва халқаро хавфсизлик учун курашимиз принципларига келганда бизга шарт қўйишга бўлган ҳар қандай уринишни қатъиян рад этамиз.

Ташқи сиёсатимизнинг энг муҳим вазифаларидан бири кескинликни юмшатиш жараёни ер юзининг ҳамма районларига ёйилишида деб биламиз. Осиёдаги баъзи давлатларнинг вакилларидан бунга Европадагидан кўра Осиёда эришиш қийинроқ деган фикрларни эшитмоқдамиз. Ахир, бундан бир неча йил муқаддам Европадаги вазият ҳавфли маррага бориб қолган эди-ку. Лекин шунга қарамай, социалистик мамлакатларнинг куч-ғайрат сарфлаганлиги, шунингдек Франция, Германия Федератив Республикаси ва бошқа Ғарбий Европа давлатларининг реалистик йўл тутганлиги туфайли Европадаги вазиятни юмшатишга эришилди. Европада тинчликни мустаҳкамлаш ва давлатлар ўртасида амалий ҳамкорликни ривожлантириш манфаатлари йўлида катта силжишлар юз берди.

Халқлар Осиёда мустаҳкам тинчликка эриша оладиларми деган масала — барча тинчликсевар давлатларнинг, барча халқларнинг куч-ғайратини бирлаштириш масаласи ,уларнинг кураши масаласидир.

Биз Осиё қитъасидаги барча халқларнинг туб, узоқ муддатли манфаатларига жавоб берадиган конструктив тинчлик программаси шу мақсадга эришишга ёрдам берган бўлур эди деб ҳисоблаймиз.

Осиёда коллектив хавфсизлик системаси бу программанинг асоси бўлиб хизмат қилиши мумкин бўлур эди. Бу программани тузишга Осиёдаги барча манфаатдор мамлакатлар тенг ҳуқуқлилик асосида ўз ҳиссаларини қўшишлари мумкин. Совет Иттифоқи Осиёда бўлажак коллектив хавфсизлик системасини мустаҳкам тинчлик ва суверен давлатларнинг ўзаро манфаатли ҳамкорлиги воситаси деб билади. Бунда ҳар бир давлат тенг ҳуқуқлар ва тенг мажбуриятга эга бўлур эди. Бу вазифа Осиёда пишиб етилганлигининг ишончли далили сифатида коллектив хавфсизлик ғоялари Осиё мамлакатлари халқлари ўртасида тобора машҳур бўлиб кетаётганлигини кўрсатиб ўтиш мумкин. Халқлар давлатларнинг чегараларида хотиржам, тинчлик вазияти бўлишини истайдилар.

Қирғизистон Совет Социалистик Республикасининг территорияси бўйлаб Хитой билан чегарамизнинг бир қисми ўтади. Бу ерда Совет—Хитой муносабатларининг аҳволи бевосита сезилиб туради.

Биз Хитой билан бўлган ҳамма чегараларимиз тинчлик, яхши қўшничилик ҳамкорлиги ҳамда совет ва хитой халқлари ўртасидаги дўстлик чегараси бўлиб қолиши учун қўлимиздан келган ҳамма ишларни қилмоқдамиз. Бу ҳол ҳар икки халқнинг туб манфаатларига, Осиёда ва бутун дунёда тинчлик ва тараққиёт иши манфаатларига мос бўлиб тушган бўлур эди. Шу сабабли бизнинг Хитой Халқ Республикаси билан нормал муносабатларни тиклашга қаратилган йўлимиз ўзгармас йўл бўлиб, у ҳеч бир конъюнктура омилларига боғлиқ эмас. Биз Хитой билан турли соҳалардаги муносабатларни ривожлантириш тарафдори бўлиб келдик ва ривожлантириш тарафдори бўлиб қолаверамиз. Агар Совет—Хитой муносабатларини нормаллаштириш ишида шу вақтгача олдинга силжиш мумкин бўлмаган экан, бунинг учун бутун масъулият тўла равишда Пекин раҳбарлиги зиммасига тушади. Пекин раҳбарлиги ўзининг Совет Иттифоқига душманлиги билан энг реакцион, империалистик кучларга қўшилиб кетмоқда ва ҳамма ерда тинчлик ва социализм ишига зарар етказишга интилмоқда. Бироқ, ишончимиз комилки, бундай аҳвол эртами, кечми ўзгаради, Хитой Халқ Республикаси Хитой халқининг иродаси билан тинчлик ва тараққиёт йўлида социалистик мамлакатларнинг умумий сафида ривожланиш йўлидан боради.

Бизнинг ленинча миллий сиёсатимизни бутун совет халқи тўла қўллаб-қувватламоқда ва маъқулламоқда. Ленинча миллий сиёсатнинг муваффақиятлари туфайли халқимиз тинч меҳнат қилиб, янада қулай халқаро вазиятда коммунизм қуриш имкониятига эга бўлмоқда. Партия Марказий Комитети, Совет ҳукумати бундан буён ҳам совет халқи ўзининг тинч ҳаёти ва кенг халқаро ҳамкорлик самараларидан фойдаланиши учун зарур бўлган ҳамма ишларни амалга ошираверади. Халқимиз бунга шунчаки ҳақли бўлибгина қолмай, бундай ҳуқуққа кўп қурбонлар бериш эвазига эришган.

Азиз ўртоқлар!

Мамлакатимиз халқларининг дўстлиги ва қардошларча ҳамкорлиги Совет давлатимиз кучи ва қудратининг битмас-туганмас манбаидир. Бу дўстлик ва қардошларча ҳамкорлик коммунистик идеалларни рўёбга чиқариш учун курашдаги ғалабаларимизнинг ҳал қилувчи шартларидан биридир. Улуғ Октябрь социалистик революцияси ана шу ғалабаларга йўл очиб берган эди.

Қардош қирғиз халқининг ажойиб байрамига барча иттифоқчи республикалар, Ватанимиз пойтахти Москва, Ленинград шаҳри ўзларининг вакилларини юборишди. Бу ерда руслар, украинлар, белоруслар, ўзбеклар, қозоқлар, грузинлар, озарбайжонлар, литваликлар, молдаванлар, латишлар, тожиклар, арманлар, туркманлар, эстонлар, бошқа кўп миллатларнинг вакиллари сизлар билан бирга Қирғизистон Совет Социалистик Республикаси ва Қирғизистон Коммунистик партиясининг 50 йиллигини тантанали нишонламоқдалар. Мамлакатимиздаги барча халқлар Қирғизистон меҳнаткашларини қизғин табриклайдилар ва қардош республиканинг халқ хўжалиги ва маданиятини ривожлантиришда уларга янгидан-янги катта муваффақиятлар тилайдилар. Қирғиз халқининг ҳаёти янада порлоқ ва бадавлат бўлиши, шаҳарларингиз ва қишлоқларингиз ободонлашиши ва гўзал бўлиши, Қирғизистон социализм ва мамлакатимиз халқларининг дўстлиги қуёши остида гуллаб-яшнашини ҳаммамиз чин қалбимиздан истаймиз. Қирғизистон меҳнаткашлари коммунистик қурилишнинг умумхалқ ишига қўшаётган ҳиссасини Ватан юксак қадрлайди.

Республикангизни тўртинчи орден — Октябрь Революцияси ордени билан мукофотлаш тўғрисида СССР Олий Совети Президиумининг Фармонини ўқиб эшиттиришга рухсат бергайсиз.

(Ўртоқ А. Н. Косигин СССР Олий Совети Президиумининг Қирғизистон ССРни Октябрь Революцияси ордени билан мукофотлаш тўғрисидаги Фармонини ўқиб эшиттиради ва мажлис қатнашчиларининг давомли қарсаклари остида республика байроғига орденни қадаб қўяди).

Азиз ўртоқлар!

Партиямиз Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукумати номидан Қирғизистоннинг ишчилар синфини, колхозчи деҳқонларини, зиёлиларини, барча меҳнаткашларини юксак муносиб мукофот билан чин қалбдан табриклайман.

Тантанали мажлис қатнашчиларини, Қирғизистоннинг барча меҳнаткашларини яқинлашиб қолган байрам, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 57 йиллиги билан қутлашга ҳам ижозат бергайсиз!

Яшасин Қирғизистон Совет Социалистик Республикаси!

Яшасин Қирғизистоннинг шонли Коммунистик партияси!

Совет Социалистик Республикаларининг бузилмас иттифоқи мустаҳкамланаверсин ва гуллаб-яшнаверсин!

Яшасин совет халқининг коммунизм ғалабаси сари комил ишонч билан олға боришида раҳнамолик қилаётган Совет Иттифоқи Коммунистик партияси!

(Ўртоқ А. Н. Косигин нутқи давомли қарсаклар билан бир неча бор бўлиниб турди).

Ўртоқ Т. У. УСУБАЛИЕВ доклади

Қирғизистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Т. У. Усубалиев Қирғизистон Совет Социалистик республикаси ва Қирғизистон Компартиясининг 50 йиллиги тўғрисида доклад қилди.

Қирғиз халқи, деди у, республика меҳнаткашларининг коммунистик қурилишдаги хизматларига юксак баҳо берганликлари учун Коммунистик партия ва Совет ҳукуматидан чексиз миннатдордир. Эндиликда Совет Қирғизистонининг байроғида қўш Ленин ордени ва Халқлар дўстлиги ордени билан ёнма-ён янги, ғоят азиз мукофот — Улуғ Октябрь ғоялари тантанасининг рамзи ҳамда қирғиз халқи кураши ва меҳнатининг ярим асрлик йўлининг муносиб нишонаси бўлган Октябрь революцияси ордени порлаб туради.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети табригининг мароқли сўзлари ҳамда Қирғизистон ССР ва унинг Коммунистик партияси шонли юбилейи муносабати билан КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг республика меҳнаткашларига йўллаган ва КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раиси ўртоқ Алексей Николаевич Косигин топширган қизғин, самимий қутлови ҳаммамизни ғоят тўлқинлантирди.

Т. У. Усубалиев Совет Қирғизистони меҳнатчиларининг бунёдкорлик ишларига юксак баҳо берганликлари учун Қирғизистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Қирғизистон ССР Олий Совети ва Министрлар Совети номидан, республика коммунистлари, барча меҳнаткашлари номидан КПСС Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиумига ва СССР Министрлар Советига, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари шахсан ўртоқ Л. И. Брежневга қизғин миннатдорчилик изҳор этди.

Ишчилар ва колхозчилар, маданият ва фан арбоблари, барча меҳнаткашлар юксак мукофотни қабул қилиб ола туриб, Партия ва Ҳукумат республика олдига қўйган вазифаларнинг моҳиятини англаган ҳолда, деди докладчи, КПСС XXIV съезди қарорларини, тўққизинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажариш учун ўзларининг ғоят катта масъулият ҳисларини аниқ ва равшан тушунадилар.

Улар бугун, мана шу катта ва шодиёна байрам кунида Коммунистик партияга чексиз содиқ эканликларини, унинг ички ва ташқи сиёсатини астойдил маъқуллаётганликларини, Партиянинг атоқли марксчи-ленинчи, халқлар бахт-саодати учун толмас курашчи КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги жанговар, синалган штаби — ленинчи Марказий Комитети, Сиёсий бюроси теварагига маҳкам жипслашганликларини, барча совет халқлари билан биргаликда коммунизмнинг тўла ғалабаси сари оғишмай олға бориш иштиёқида эканликларини яна бир бор тантанали равишда айтмоқдалар.

Қирғиз халқи ўтган эллик йил давомида совет халқларининг қардошлик оиласида шонли қаҳрамонона йўлни босиб ўтди.

Улуғ Октябрь чор Россиясидаги бошқа мазлум халқлар сингари қирғизларга ҳам чинакам озодлик ва бахт-саодат келтирди. Улуғ Октябрь қирғиз халқининг ижодий кучларини бўғиб турган асрий занжирларни парчалаб ташлади, уни зулмат муҳтожлиги ва жаҳолатидан қутқарди, миллий уйғониш йўлига олиб чиқди, ўз диёрида совет давлатини тузиш имконини берди.

Қирғиз халқи революцион жанглар даврида жаҳонга инсоният даҳосини, буюк пролетар революционери Владимир Ильич Ленинни берган улуғ рус халқи билан бирга бўлганлигидан беҳад бахтиёрдир. В. И. Ленин меҳнаткашларнинг энг революцион, энг илғор ташкилоти бўлган Коммунистик партияни барпо этди ва тарбиялади.

Докладчи сўнгра миллий масала хусусида Ленин таълимотининг аҳамияти тўғрисида, Ўрта Осиёда революцион ҳаракатнинг тарихи ҳақида, ўлкада илгариги сиёсий, иқтисодий ва маданий тарқоқлик тугатилганлиги тўғрисида, қирғиз халқи Совет ҳокимияти йилларида қўлга киритган улкан муваффақиятлар ҳақида гапиради.

Тарих мезони бўйича, деб давом этди Т. У. Усубалиев, 50 йил узоқ муддат эмас. Лекин бир назар солинг, республика меҳнаткашлари шу йиллар мобайнида нималарни яратдилар, нималарга эришдилар. Қардош республикаларнинг экономикаси билан минглаб ҳаётбахш иплар орқали боғланган ҳозирги Қирғизистон экономикаси ёрқин ифодаланган индустриал характерда бўлиб, у янги мураккаб социал-иқтисодий вазифаларни муваффақиятли равишда ҳал қилиш имконини берадиган қудратли ишлаб чиқариш базасига ва юксак илмий-техникавий потенциалга эга.

1973 йилда республикада саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми 1924 йилдагига нисбатан 356 баравар ошди. Эндиликда саноатимиз ишлаб чиқаришнинг энг муҳим воситаларини ва халқ истеъмоли буюмларини ишлаб чиқараётган юздан ортиқ тармоққа эга. Ялпи ижтимоий маҳсулотнинг сал кам 57 проценти саноатимиз ҳиссасига тўғри келади, у миллий даромаднинг тахминан ярмини бермоқда.

Қирғизистоннинг жуда катта ер ости бойликлари, дарёларининг қудратли кучи Совет давлатига хизмат қилдирилмоқда. Ҳозир республикада революциягача бўлган бутун Россияда ҳосил қилинганидан қарийб икки баравар кўп электр энергия ҳосил қилинмоқда.

Капитал қурилишда жуда катта муваффақиятларга эришилди. Бу муҳим тармоқ индустриал негизга ўтказилмоқда.

Республика саноати, деди сўнгра нотиқ, ишлаб чиқариш ҳажми жиҳатидан ҳам, меҳнат унумдорлигини ошириш жиҳатидан ҳам беш йилликнинг контроль рақамларини уч йил ичида ошириб бажарди.

Беш йилликнинг тўртинчи, белгиловчи йили планларини ва социалистик мажбуриятларини бажаришда ҳам муваффақиятларга эришилди.

Ишчилар синфининг, инженер-техник ходимлар катта отрядининг вужудга келтирилганлиги қирғиз халқининг улкан ғалабасидир. Бу соҳада бизга қардош халқлар катта ёрдам бердилар. Бу халқларнинг ҳаммаси юксак интернационализм туйғуларига, янги ҳаёт барпо этишда қирғиз халқига ёрдам бериш учун самимий интилиш туйғуларига амал қилдилар.

1924 йилда Қирғизистонда 17 минг ишчи бор эди. Эндиликда эса, Қирғизистон ишчилар синфи ўз сафларида 600 мингдан кўпроқ кишига эга. Атиги қирқ — эллик йил муқаддам кўчманчи ва ярим кўчманчи ҳолда ҳаёт кечирган халқ фарзандлари эндиликда бошқа миллат меҳнаткашлари билан ёнма-ён туриб, жаҳонда энг яхши сурма эритмоқда, энг аниқ физикавий асбоблар ва автомат линиялар яратмоқда, автомобиллар йиғмоқда, станоклар ва бошқа мураккаб машиналар ишлаб чиқармоқда, нефть, кўмир, нодир металларни қазиб чиқармоқда.

Қирғизистон қишлоқ хўжалигида туб ўзгаришларнинг рўй берганлиги, деб таъкидлади Т. У. Усубалиев, Коммунистик партия билан Совет давлатининг жуда катта хизматидир. Ер — сув ислоҳотининг амалга оширилганлиги, қишлоқда ёппасига коллективлаштириш ўтказилганлиги натижасида эксплуататор синфлар тугатилди. Қирғиз кўчманчи чорвадорларини ўтроқ ҳаётга ўтказиш сингари мураккаб ва оғир проблема муваффақиятли равишда ҳал этилди.

Социализм қирғиз деҳқонлари меҳнатининг характерини ҳам тубдан ўзгартириб юборди. Революцияга қадар омоч, кетмон ва ўроқ қирғиз деҳқонининг асосий қуроли эди. Ҳозирги кунда қишлоқ хўжалигимиз мустаҳкам техникавий негизга асосланади. Колхоз ва совхозларнинг далаларида 25 мингдан кўпроқ трактор, саккиз минг ҳар хил комбайн, 16 мингдан ортиқ юк автомобили, кўплаб бошқа хил қишлоқ хўжалик машиналари ишлаб турибди. Республиканинг ҳозирги колхоз ва совхозлари — йирик кўп тармоқли хўжаликлардир.

Бошқа қардош республикаларда бўлгани сингари бизда ҳам, деди сўзини давом эттириб докладчи, кенг миқёсда ирригация ишлари олиб борилди. Владимир Ильич Ленин бу ишнинг муҳим социал ва иқтисодий аҳамиятга эга эканлигини ўз вақтида уқтириб айтган эди.. Суғориш Қирғизистонни юксак даражада ривожланган йирик деҳқончилик районларидан бирига айлантирди. Юз минглаб гектар қақраб ётган ерлар серҳосил экинзорларга ва боғу-бўстонларга айлантирилди. КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг ташаббуси билан КПСС Марказий Комитетининг 1966 йил май Пленумида ерларни мелиорациялашнинг кенг программаси белгилаб берилгандан кейин сув хўжалиги қурилиши айниқса кенг қулоч ёйди. Шу давр ичида суғориш ишларига 450 миллион сўмдан кўп маблағ сарфланди, йирик сув хўжалиги объектлари қурилди.

Чорвачилик республика қишлоқ хўжалигининг етакчи тармоғидир. Жамоат чорва моллари сонининг, унинг маҳсулдорлигининг анчагина ўсишига эришилди. Масалан, қўйларнинг сони 1913 йилдаги 2 миллион бошдан 1974 йилда 9,6 миллион бошга етди. Жун тайёрлаш бўйича республика мамлакатда энг олдинги ўринлардан бирини эгалламоқда.

Тўққизинчи беш йилликда ҳам қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши муваффақиятли ривожланаётганлигини қувонч билан таъкидлаб ўта оламиз.

Ўтган йилгидек, бу йил ҳам пахтадан, тамаки, сабзавот ва бошқа экинлардан мўл ҳосил етиштирилди. Давлатга дон, пахта, сабзавот, картошка, узум ва бошқа деҳқончилик маҳсулотлари сотиш юзасидан олинган социалистик мажбуриятлар бажарилди. Гўшт, сут, тухум ўтган йилдагига нисбатан кўп тайёрланди.

Қирғизистон ишчилар синфининг, колхозчи деҳқонларнинг, халқ зиёлиларининг, барча меҳнаткашларининг фидокорона меҳнати КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг давлатга деҳқончилик маҳсулотлари сотиш юзасидан олинган социалистик мажбурият бажарилганлиги муносабати билан республика меҳнаткашларига юборилган табрикномада юксак тақдирланганлигидан биз беҳад шод ва бахтиёрмиз.

Меҳнат аҳлига нисбатан бу ленинча меҳрибонлик ва эътиборнинг янги ёрқин кўриниши уларнинг кучига-куч қўшади ва тўққизинчи беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақани янада зўр куч билан авж олдиради.

Биз ленинчи Марказий Комитетнинг, унинг Сиёсий бюросининг ва шахсан ўртоқ Л. И. Брежневнинг, жонажон Совет ҳукуматининг мана шу меҳрибонлигидан ғоят миннатдормиз ва республика халқ хўжалигини ривожлантиришда янги чўққиларга кўтарилиш учун куч ва ғайратимизни аямаймиз, деб қатъий ваъда берамиз.

Белгиловчи йил, бизнинг республикамиз учун эса юбилей йилини туғаллаётиб, биз беш йиллик тўртинчи йили топшириқлари қишлоқ хўжалиги маҳсулоти ишлаб чиқаришни ўстириш суръатлари жиҳатидан ҳам, ялпи маҳсулот ҳажми жиҳатидан ҳам бажарилажагини зўр мамнуният билан таъкидлаб ўтамиз. Мамлакат Қирғизистон далалари ва фермаларида пландан ташқари етиштирилган кўпгина маҳсулот олади.

Мана шу ғалабаларнинг ҳаммаси Коммунистик партия ва унинг ленинчи Марказий Комитети доно раҳбарлигининг натижаси барча совет халқининг, аввало улуғ рус халқининг берган беғараз ёрдами ва қардошларча мадади натижасидир.

Маданий революция халқимизга самарали неъматлар берди, деб сўзини давом эттирди докладчи. Бизда қардош халқларнинг ёрдами билан Коммунистик партия раҳбарлигида ҳақиқатан ҳам гигант иш бажарилди.

Саводсизликнинг тугатилганлиги маданий революциянинг биринчи муҳим босқичи бўлди. Бу проблема айниқса мураккаб ва кескин проблема эди. Чунки Октябрь революциясигача қирғизлар деярли ёппасига саводсиз эди. Партия ва ҳукумат қирғиз халқини маърифатли қилиш учун барча зарур шарт-шароитларни яратди, ўзининг миллий ёзувига тез эга бўлишига кўмаклашди.

Ҳозирги вақтда Қирғизистоннинг халқ хўжалигида олий ва ўрта маълумотли 188 мингдан кўп мутахассис ишламоқда. Бошқача қилиб айтганда, революцияга қадар бутун Россияда қанча мутахассис ишлаб турган бўлса ҳозирги вақтда республикамизда деярли шунча мутахассис ишламоқда.

Қирғиз социалистик миллий маданияти барча халқлар яратаётган маънавий бойликларнинг бир-бири билан узвий боғланган қуйилмасидан иборат умумсовет социалистик маданиятининг ажралмас қисмидир.

Қирғиз хотин-қизларининг озод этилганлиги, уларнинг иқтисодий ижтимоий-сиёсий ва маданий ҳаётнинг ҳамма соҳаларида актив иштирок этишга жалб этилганлиги социализмнинг катта ғалабасидир. Жуда катта социалистик ўзгаришлар, партиянинг қунт билан олиб борган иши натижасида Қирғизистон хотин-қизлари чинакам озодликка эришдилар. Қирғизистон хотин-қизлари ҳамма жойда — саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида, маориф, соғлиқни сақлаш, фан ва маданият соҳасида, ижтимоий-сиёсий ҳаётда жуда фаол қатнашмоқдалар.

Шаҳарларимиз, ишчи посёлкалари ва қишлоқларимизнинг қиёфаси ўзгармоқда, деб уқтириб ўтди яна докладчи. Ўрта Осиё овул ва қишлоқлари учун азалдан йўлдош бўлиб келган чордеворлар ўрнига замонавий, обод уй-жой бинолари қад кўтармоқда. Эллик йил мобайнида қарийб 28 миллион квадрат метр ҳажмда уй-жой бинолари қурилди. Ўзининг планлаштирилиши, қурилиши, ободлиги жиҳатидан шаҳар типидаги посёлкалардан қолишмайдиган янги қишлоқлар пайдо бўлди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев 1970 йил сентябрь ойида республикамизга келганда қишлоқларимиздаги посёлкаларга яхши баҳо берди. Биз бу баҳо билан фахрланамиз. Қишлоқларимизнинг янада гўзалроқ бўлиши учун зарур бўлган ҳамма ишларни қиламиз.

Қирғиз халқи Совет ҳокимияти йиллари мобайнида экономика ва маданиятни ривожлантиришда ажойиб муваффақиятларга эришиш билангина кифояланиб қолмади. У ўзининг кўп асрлик тарихида биринчи марта миллат бўлиб, социалистик миллат, ўзининг мақсад бирлиги билан ягона идеология — марксизм-ленинизм идеологияси билан жипслашган интернационалистлар миллати бўлиб қарор топганлиги ғоят буюк ижтимоий ғалабадир.

Қирғиз халқи кишиларнинг янги тарихий бирлиги улуғ совет халқининг ажралмас қисми бўлганлиги билан фахрланади. Катта ватанпарварлик туйғуси — совет кишисининг умуммиллий ифтихор туйғуси барча совет халқида бўлгани каби қирғиз халқининг ҳам фазилатидир. Бу ҳис-туйғу миллион-миллион совет кишиларининг меҳнати, жасорати, ижодий даҳоси яратган барча энг яхши нарсаларнинг ифодасидир. Советлар мамлакати халқларининг буюк қардошлиги, совет ватанпарварлиги ва социалистик интернационализм — Совет Иттифоқи куч ва қудратининг манбаидир.

Қирғизистон Совет Социалистик Республикасининг ташкил этилиши, ривожланиши ва барқ уриб яшнаши Қирғизистон Коммунистик партиясининг тарихи билан, унинг кўп қиррали сиёсий ва ташкилотчилик фаолияти билан чамбарчас боғлангандир, деб таъкидлади Т. У. Усубалиев, Қирғизистон Компартияси ўзининг 50 йиллигини ғоявий жиҳатдан чиниққан, ташкилий жиҳатдан жипслашган ва ленинчи Марказий Комитет теварагига монолит бўлиб жипслашган ҳолда кутиб олмоқда.

Республика коммунистлари Қирғизистон Компартияси тузилганлиги, мустаҳкамланганлиги ва янада ривожланганлиги учун КПССнинг ва унинг Марказий Комитетининг ленинча интернационалистик сиёсатидан ва ҳар тарафлама амалий ёрдамидан миннатдор эканликларини алоҳида мамнуният билан таъкидлаб ўтадилар. Қирғизистон Компартияси интернационализм ўз сиёсатининг негизи, кундалик практикаси бўлиб қолган сари меҳнаткашлар оммаси интернационализм ғояларини эгаллаган сари мустаҳкамланиб ва кучга тўлиб борди.

Қирғизистон Коммунистик партияси ўз сафларининг ғоявий ва ташкилий бирлигини муқаддас асрайди ва мустаҳкамлайди. Ленинчи Марказий Комитет теварагига мустаҳкам жипслашган Қирғизистон Коммунистик партияси республика меҳнаткашларини Ватанимизнинг куч-қудратини янада мустаҳкамлаш учун қатъият ва комил ишонч билан олға бошлаб бормоқда.

Бугун Қирғизистон коммунистлари ўз сафларимизнинг жанговарлигини тинмай оширамиз ва ленинчи Марказий Комитетга, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги Сиёсий бюрога чексиз содиқ бўлган ҳолда партия белгилаган режаларни амалга оширамиз, деб тантанали қасамёд қиладилар.

Биз қилган ишларимизни якунлар эканмиз, мавжуд камчиликларни, фойдаланилмай ётган жуда катта имкониятларни сира унутмаслигимиз керак. Ўртоқ Л. И. Брежнев Кишиневда сўзлаган ғоят сермазмун программ нутқида биз бугун эришган муваффақиятларимиз тўғрисидагина эмас, балки шунингдек муваффақият билан илгари силжиш учун келажакда қилишимиз лозим бўлган ишлар тўғрисида ҳам ўйлашимиз керак, деб айтди. Демак, биз ишлаб чиқаришдаги ички резервларни қунт билан излаб топишимиз, ишнинг сифатини яхшилашимиз ва шу асосда халқ хўжалигини ривожлантиришда янги-янги муваффақиятларга эришмоғимиз керак.

Докладчи сўзининг охирида Қирғизистон ССРнинг барча меҳнаткашлари номидан гапириб, улар фидокорона меҳнатлари билан коммунизм ғалабаси йўлида совет халқи олиб бораётган кураш солномасига янги, ёрқин саҳифалар ёзадилар, деб КПСС ленинчи Марказий Комитетига, унинг Сиёсий бюросига, шахсан ўртоқ Л. И. Брежневга ваъда берди.

Ўртоқ Т. У. Усубалиевнинг доклади бир неча марта қарсаклар билан бўлиниб турди.

Делегацияларнинг раҳбарлари: Россия Федерациясидан — РСФСР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. А. Дьяков, Москвадан — КПСС Москва шаҳар комитети секретари Л. А. Борисов, Украина ССРдан — Украина Компартияси Марказий Комитетининг секретари А. А. Титаренко, Ленинграддан — Ленинград область партия комитетининг секретари З. М. Круглова, Белоруссия ССРдан — Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг секретари А. Н. Аксенов, Ўзбекистон ССРдан — республика Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев, Қозоғистон ССРдан — республика Министрлар Советининг Раиси Б. А. Ашимов, Грузия ССРдан — республика Министрлар Советининг раиси Г. Д. Жавахишвили, Озарбайжон ССРдан — Озарбайжон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Г. Н. Сеидов, Литва ССРдан — Литва Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари П. П. Гришкявичус, Молдавия ССРдан — Молдавия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. И. Бодюл, Латвия ССРдан — Латвия Компартияси Марказий Комитетининг секретари А. А. Дризул, Тожикистон ССРдан — республика Министрлар Советининг раиси Р. Н. Набиев, Арманистон ССРдан — республика Министрлар Советининг раиси Г. А. Арзуманян, Туркманистон ССРдан — Туркманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари М. Ғ. Ғапуров, Эстония ССРдан — республика Министрлар Советининг раиси В. И. Клаусон Қирғизистон ССР меҳнаткашларини шонли сана ҳамда Ватаннинг юксак мукофоти билан самимий муборакбод қилдилар.

Нотиқлар Советлар мамлакатидаги барча қардош республикалар сингари Совет Қирғизистонининг экономикаси ва маданиятида эришилган муваффақиятлар ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, халқ зиёлилари, илҳомбахш ижодий меҳнатининг самараси эканлигини, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ленинча миллий сиёсати тантанасини кўрсатувчи ёрқин далил эканлигини таъкидлаб ўтдилар.

Тантанали йиғилиш иштирокчилари баланд руҳ билан КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Советига табрикнома қабул қилдилар.

Қирғизистон ССР Министрлар Советининг раиси А. С. Суюмбоев якунловчи нутқ сўзлади.

Тантанали йиғилиш ёпиқ, деб эълон қилинади. Йиғилиш иштирокчилари баланд руҳ билан партия гимни Интернационални айтадилар. Залда Коммунистик партия шарафига, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси шарафига, совет халқи, СССР халқларининг бузилмас дўстлиги шарафига табрик сўзлари янграйди.

(ТАСС).

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Хоразм областидаги саноат корхоналарининг коллективлари беш йилликнинг тўртинчи йили топшириқларини муддатидан илгари бажариш ҳамда Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириб, маҳсулотни реализация қилиш ва буюмларнинг кўпчилик турини ишлаб чиқариш юзасидан ўн ойлик планни муддатидан илгари, 21 октябрда адо этдилар. Ой охиригача пландан ташқари қўшимча равишда бир неча миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинди.

* * *

Ўрта Осиё темир йўлининг коллективи КПСС XXIV съездининг қарорларини амалга ошира бориб, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш ҳамда тўққизинчи беш йилликнинг белгиловчи тўртинчи йили топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириб, халқ хўжалик юкларини жўнатиш ва юк обороти ўн ойлик планини 25 октябрда адо қилди.

Меҳнат унумдорлигини ошириш ва юк ташиш таннархини камайтириш юзасидан белгиланган топшириқ ошириб бажарилди.

Илғор методларни жорий қилиш йўли билан қўшимча юк ташиш учун ҳар куни 450 вагон бўшатиб берилди, юк поездига ортилган маҳсулотларнинг ўртача миқдори планда кўрсатилганидан 50 тонна ортиқ бўлди, оғир поездларда нормадан ташқари 46 миллион тонна юк ташилди, локомотивларда 18,4 минг тонна ёнилғи тежалди.

ЧЎЛҚУВАРЛАР ЯНГИ МАРРАЛАРНИ БЕЛГИЛАМОҚДАЛАР

ҚАРШИ, 2 ноябрь. (ЎзТАГ). Бу ерда «Каршистрой» партия-хўжалик активининг йиғилиши бўлди. «Каршистрой» бош бошқармаси бошлиғи Х. А. Шоғазатов Қарши даштларини ўзлаштириш суръатлари, капитал маблағларнинг самарадорлигини ошириш соҳасидаги ишларнинг аҳволи ва бу борадаги тадбирлар тўғрисида доклад қилди.

Бир қатор районлар ерларини ўзлаштирувчилар Қарши даштларини совет пахтачилигининг энг йирик базаларидан бирига айлантириш соҳасидаги ишлар доирасини тинмай кенгайтирмоқдалар. [illegible]

[illegible] Митингда КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси аъзоси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов қатнашди ва нутқ сўзлади. [illegible]

ХОРАЗМ ПАХТАКОРЛАРИНИНГ СЎЗИ

УРГАНЧ, 2 ноябрь. (ЎзТАГ). КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежнев табрик телеграммасини йўллаганлиги муносабати билан бугун Урганчнинг марказий майдонида кўп минг кишилик митинг бўлди. [illegible]

[illegible] ри митингга тўпланишди. Пахтакорларнинг содиқ ёрдамчилари бўлмиш саноат, транспорт, қурилиш, ўқув юртларининг ходимлари, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг раҳбарлари ҳам тантанада қатнашдилар.

Митингда Ўзбекистон ССР [illegible] «оқ олтин» топширишга ваъда берган эдилар. Бу — халқ хўжалик планида мўлжалланганидан 30 минг тонна ортиқдир. Қўш орденли Хоразм областининг меҳнаткашлари жонажон партиямизга рапорт бериб, 425 минг тоннага яқин пахта тайёрлаганликларини, ҳар гектар ердан 40 центнердан ҳосил кўтарганликларини маъ- [illegible] топшириш, кузги-қишки дала ишларини намунали бажариш мажбуриятини юклайди, деб таъкидлайдилар.

Митинг қатнашчилари ғоят баланд руҳ билан КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежневга табрикнома қабул қилдилар.

УЛКАН ХИРМОН УЧУН

Пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида 2 ноябрга бўлган МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Областлар	Бир кунда	Мавсум бошидан	Шу жумладан машинада: бир кунда	Шу жумладан машинада: мавсум бошидан
Сирдарё	0,70	122,99	0,24	145,74
Жиззах	0,77	120,28	0,06	103,45
Тошкент	0,56	120,14	0,31	123,88
Андижон	0,23	116,24	0,28	102,00
Қашқадарё	0,90	115,36	1,91	81,55
Хоразм	0,58	111,49	0,77	98,19
ҚҚ АССР	0,75	108,76	0,72	102,00
Самарқанд	1,58	107,69	1,78	143,73
Фарғона	0,85	106,05	0,73	90,45
Бухоро	0,69	105,16	0,69	99,22
Сурхондарё	0,48	104,69	0,33	96,48
Наманган	0,64	103,64	0,68	107,28
РЕСПУБЛИКА	0,73	111,00	0,64	108,36
Шу жумладан ингичка толали пахта				
Республика	1,15	81,80		

ДОН — ДАВЛАТГА

Дон тайёрлашнинг бориши тўғрисида 2 ноябрга бўлган МАЪЛУМОТ

Биринчи сгун — областлар; иккинчи сгун — мавсум бошидан буён тайёрланган дон (тонна ҳисобида); учинчи сгун — топшириш планига нисбатан процент ҳисобида.

БУХОРО	19970	105,1
ХОРАЗМ	42217	100,5
САМАРҚАНД	60021	100,0
АНДИЖОН	31003	100,0
Тошкент	70080	98,7
Фарғона	24014	96,0
ҚҚ АССР	97156	91,6
Қашқадарё	62050	77,6
Сирдарё	29272	69,7
Сурхондарё	26989	67,5
Наманган	23043	65,8
Жиззах	40206	42,3
Республика бўйича:	526021	84,2

СПОРТ

ШАХМАТ. Тошкент даъвогарлари турнирида 18-партия [illegible]

ФУТБОЛ. [illegible] лик қилиб келаётган «Локоматив» футболчилари сўнгги тур ўйинлари охирламай туриб, бундай имкониятга эришдилар. Улар «Текстильшчик» командаси билан куч синашиб 3:2 ҳисобида ютуққа эришдилар ва 38 ўйиндан 53 очко тўплаб биринчи лигани тарк этишди. Олий лигага ўтиш учун иккинчи йўлланмани қайси команда оларкин? Бунга уч коллектив даъвогар бўлиб турибди.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 9.55 — МОСКВА. 10.00 — Қирғизистон ССР ва Қирғизистон Компартияси ташкил топганлигининг 50 йиллигига бағишланган ҳарбий парад ва меҳнаткашларнинг байрам намойиши. 13.00 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан. 14.00 — Телеспектакль. 15.30 — Қишлоқ янгиликлари. 16.30 — Халқаро панорама. 17.00 — ТОШКЕНТ. 17.05 — Мультфильм. 17.15 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 19.15 — «Ахборот». 19.30 — Иқтисодий билим клуби. 19.55 — Телеминиатюралар. 20.35 — «Ахборот». 20.55 — Пахтазор — мардлар майдони. 22.00 — «Вақт». 22.30 — Бадиий фильм. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 10.00 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 17.00 — МОСКВА. Бадиий фильм. 18.25 — Совет Иттифоқи ва Болгария Халқ Республикаси бадиий гимнастика усталарининг намунали чиқиши. 18.55 — Янгиликлар. 19.05 — Ҳайвонот оламида. 20.05 — Сени кутамиз, йигит (бадиий фильм). 21.35 — Комсомол қўшиқлари. 22.00 — Ҳужжатли кино экрани (Тошкент). 22.30 — Оперетта ишқибозлари, сизлар учун. 23.30 — «Шеърият». УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 17.00 — ФРУНЗЕ КЎРСАТУВЛАРИ.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 3/XI да **Евгений Онегин** (кундузи), **Золушка** (кечқурун).

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 3/XI да **Чақмоқ.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 3/XI да **Жоним фидо** (кундузи), **Хонума хоним** (кечқурун), 4/XIда **Ажаб савдолар.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **ЮРИЙ ДУРОВ иштирокидаги «ДЎСТЛИК ҚАНОТИДА» цирк коллективининг хайрлашув гастроллари.**

КИНО

Янги центрионлар — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «ВОСТОК», «МОСКВА», «НУКУС» (кундуз ва кечқурун).

Шпессарт қалъасидаги шарпалар: Шпессартдаги ажойиб дамлар — «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ИРРИГАЦИЯ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШТИРИШ ИНЖЕНЕРЛАРИ ИНСТИТУТИ СИРТҚИ ФАКУЛЬТЕТИНИНГ БИРИНЧИ ВА ЮҚОРИ КУРСЛАРИГА

қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш, қишлоқ хўжалигини электрлаштириш, гидромелиорация, гидромелиорация ишларини механизациялаш, ер тузилиши, иқтисод ва сув хўжалигини ташкил қилиш.

ИНСТИТУТ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ВА СУВ ХЎЖАЛИГИ УЧУН ОЛИЙ МАЛАКАЛИ ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛАРНИ ТАЙЁРЛАЙДИ: автотрактор ва қишлоқ хўжалик машиналари парки ва қурилиш-мелиорация машиналарини тузатиш ва эксплуатация қилиш бўйича инженер-механиклар; лойиҳалаш, қурилиш ва мелиорация системаларини эксплуатация қилиш бўйича инженер-гидротехниклар, ирригацион иншоотлар ва гидроэнергетик тармоқлар, қишлоқ хўжалигини электрлаштириш бўйича инженер-электриклар, колхозлар, совхозлар территорияларини ташкил қилиш бўйича инженер ер тузувчилар, давлат фондини тақсимлаш ва ҳисоблаш бўйича, қишлоқ хўжалик иқтисоди ва уни ташкил қилиш бўйича иқтисодчи инженерлар.

Ўқиш муддати — 6 йил.

Ўқишга ёши чекланмаган ҳолда ўрта махсус таълимга эга бўлиб, танлаган мутахассислиги бўйича ишлаётганлар ва камида 1974 йил 1 октябргача 6 ой иш стажига эга бўлганлар қабул қилинадилар.

Ўқишга қабул қилишда колхозлар, совхозлар, корхоналар ва муассасалар томонидан йўлланма билан келганлар ҳамда иш характери танлаган мутахассислигига мос келадиганларга имтиёзлар берилади.

Кирувчилар: институт ректори номига танлаган мутахассислиги кўрсатиб ёзилган ариза, ўрта маълумоти тўғрисидаги ҳужжат (асли), институтга кириш учун характеристика, 286-формадаги медицина справкаси, меҳнат дафтарчасидан кўчирма (ташкилот раҳбари тасдиқлаган), бош кийимсиз тушилган 3х4 см. катталикдаги 4 дона фотосуратларни топширадилар.

Институтга кирувчилар қуйидаги фанлар бўйича кириш имтиҳонлари топширадилар: математика (ёзма ва оғзаки), физика (оғзаки), ўзбек ёки рус тили ва адабиёти (иншо).

КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ — 15 декабргача қабул қилинади.

ҲУЖЖАТЛАР: Тошкент шаҳар, ГСП, Қори Ниёзий кўчаси, 39-уй, сиртқи факультет қабул комиссиясига ва қуйидаги ўқув консультация пунктларига топширилсин;

Янгиер шаҳри, коммунал қурилиш техникуми;

Самарқанд шаҳри, Карл Маркс кўчаси, 77-уй. Самарқанд қишлоқ хўжалиги институти;

Қарши шаҳри, Давлат педагогика институти;

Нукус шаҳри, Давлат педагогика институти;

Қўқон шаҳри, Толбухин кўчаси, 5-уй; қишлоқ хўжалигини механизациялаш техникуми.

Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлигининг

ТОШКЕНТ ТЎҚИМАЧИЛИК ВА ЕНГИЛ САНОАТ ИНСТИТУТИ

1974—75 ўқув йили учун институтга кирувчиларни ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда кириш имтиҳонларига тайёрлайдиган

ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМИГА

ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМИГА ЎРТА МАЪЛУМОТЛИ ИЛҒОР ИШЧИЛАР, КОЛХОЗЧИЛАР, СОВЕТ АРМИЯСИ САФИДА ҲАРБИЙ ХИЗМАТНИ ЎТАБ ҚАЙТГАНЛАР — тўқимачилик ва енгил саноат тармоқлари корхоналари, пахта тозалаш саноати, тўқимачилик машинасозлиги саноати, қурилиш, транспорт ва алоқа ташкилотлари, колхозлар, совхозлар ва ҳарбий қисм қўмондонлиги томонидан йўлланма билан қабул қилинадилар.

ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМИГА КИРУВЧИЛАР ЙЎЛЛАНМА БЕРГАН ТАШКИЛОТДА КАМИДА БИР ЙИЛ УЗЛУКСИЗ ИШЛАГАН БЎЛИШЛАРИ ЗАРУР.

Кундузги ўрта мактабни 1974 йилда тугатганлар иш стажига эга бўлсалар ҳам тайёрлов бўлимига қабул қилинмайдилар.

ҲУЖЖАТЛАР — 20 НОЯБРГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Аризага қуйидаги ҳужжатлар қўшиб топширилади: йўлланма, ўрта маълумот тўғрисидаги ҳужжат (асли), характеристика, бош кийимсиз тушилган 3х4 см. ҳажмидаги 6 дона фотосурат, 286-формадаги медицина справкаси, меҳнат дафтарчаси (асли), турар жойидан справка.

ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМИГА КИРУВЧИЛАР математика, физика ва химия фанидан суҳбат ўтказилгандан сўнггина қабул комиссиясининг қарори билан қабул қилинадилар.

ЎҚИШ МУДДАТИ — 8 ОЙ.

Елғиз кишилар ётоқхона билан таъминланадилар.

Тайёрлов бўлимини муваффақиятли тугатганлар институт кундузги бўлимининг биринчи курсига кириш имтиҳонларисиз қабул қилинадилар.

Мурожаат учун адрес: Тошкент-100, Горбунов кўчаси, 5-уй.

ТОШКЕНТ ТОПОГРАФИК ТЕХНИКУМИ

1974—1975 ўқув йили учун

СИРТҚИ БЎЛИМГА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ТЕХНИКУМ — техник-топографлар, техник-геодезистлар, техник картографлар тайёрлайди.

Техникумга 8—10-синф ҳажмида маълумотга эга бўлиб, шу соҳада ишлаётганлар қабул қилинади.

ЎҚИШ МУДДАТИ — ўрта маълумотлилар учун 3 йил, тўлиқсиз ўрта маълумотлилар учун 4 йил.

ҲУЖЖАТЛАР — 30 НОЯБРГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Кириш имтиҳонлари — 1-15 декабрь кунлари қуйидаги фанлардан ўтказилади: математика (оғзаки), рус тили ва адабиёти (диктант, иншо).

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Максим Горький проспекти, 82-уй (17, 41, 69-автобуслар ва 13, 22-трамвайларнинг «Универмаг» бекати).

Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги коллективи ҳамда коллегияси 13-қурилиш тресги бошқарувчиси М. С. Саламовга акаси

Жўрақул Саламович САЛЯМОВнинг

фожиали ҳалок бўлганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

АХБОРОТ

ТОШКЕНТ ЯНГИЛИКЛАРИ

МАКТАБ ВА ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ

Ўзбекистон ССР Маориф министрлиги ўтказган навбатдаги назарий конференция кун тартибига ана шу масала қўйилди. Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институти биносида икки кун давом этган конференцияда қатнашган педагог ва спорт мутахассислари республика партия активи йиғилишининг «Республикада жисмоний тарбия ва спортнинг аҳволи ҳамда КПСС XXIV съезди қарорлари асосида уни янада ривожлантириш тадбирлари тўғрисида»ги қарорининг бажарилиши юзасидан фикр юритдилар.

Йиғинда асосий масала — республика маорифи системасида жисмоний тарбиянинг аҳволи ва уни яхшилаш йўллари ҳақида Ўзбекистон ССР маориф министрининг ўринбосари С. Г. Романов ва республика Министрлар Совети ҳузуридаги физкультура ва спорт комитети раисининг ўринбосари Е. Л. Кульков доклад қилди. Республиканинг турли шаҳарларидан келган меҳмонлар жойлардаги имкониятлар, ўқувчиларнинг мусобақаларда қўлга киритаётган ютуқлари, қилинадиган ишлар ва муаммолар ҳақида фикр олишдилар.

ЁҚИМЛИ ОҲАНГЛАР СОЗИ

Тошкент Давлат консерваторияси залига қадимий музика асбобларидан бири ўрнатилмоқда. Бир вақтлар ибодатхоналарда фойдаланилган орган музика асбоби эндиликда замонавий концерт залларида ёқимли оҳанглар таратмоқда. Тошкентда монтаж қилинаётган орган электр қуввати билан ишлайди. Унинг «Баҳор» концерт залидаги создан фарқи ҳам шунда.

Музика асбобини ГДРнинг «Оргельбау» фирмасининг мутахассислари ўрнатишяпти.

Н. УБАЙДУЛЛАЕВА.

АНЪАНАВИЙ ҲАФТАЛИК

НАМАНГАН. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Областда ҳар йили жанговар шон-шуҳрат ҳафталиги ўтказиш анъанага айланиб қолди. Одатдагидек бу йил ҳам меҳнаткашларни ҳарбий ватанпарварлик руҳида тарбиялашни янада яхшилаш мақсадида шон-шуҳрат ҳафталиги ўтказилди.

Граждан ва Улуғ Ватан уруши қатнашчилари, истеъфодаги генерал-майор Иван Федорович Куц, 6-кавалерия корпусининг собиқ жангчиси, шоир ва драматург Михаил Ершилин, шу корпуснинг собиқ жангчиси Ефим Ильич Оронов, истеъфодаги генерал-лейтенант Файзулла Норхўжаев ва бошқалар область пахта далалари, саноат корхоналарида, қурилиш ташкилотлари, мактаб ва олий ўқув юртларида ўтказилган учрашувларда қатнашиб жанговар ва оловли йилларда олиб борилган курашлар ҳақида ҳикоя қилиб бердилар.

О. ЖУМАНАЗАРОВ.

ЭРК ВА ОЗОДЛИГИМИЗ УЧУН КУРАШГАНЛАР ҲАҚИДА ҲИКОЯЛАР

ҚИЗИЛ ПАРТИЗАН

Миқтидан келган, ўрта бўй, кенг елкали йигитча рус-тузем мактабига кириб келганида қаршисидан муаллим Хўжа Ҳусаин чиқиб қолди:

— Ташвишли кўринасан, Икромжон ўғлим, дарсдан нега кечга қолдинг? — сўради у меҳрибонлик билан.

— Кечиринг, устоз. Йўлда бир важ билан тутилиб қолдим.

Улар мактаб идорасига киришди. Хўжа Хусаин Икромдан ҳалиги «важ» сабабини суриштирди.

— Қори Юсуф исмли бой-бадавлат қўшнимиз бор, — Икром ленинчи революционер сифатида ҳаммага танилган севимли ўқитувчисига бор гапни айтди. — Мактабга отланиб кўчага чиқсам, ана шу бой, 5-6 нафар қурол-жабдуқли, кўзлари олазарак кишиларни дарвозасидан кузатиб қўяётган экан. Менга кўзи тушдию, дарҳол ўзини панага олмоқчи бўлди. Лекин улгуролмади. Мен яқинлашиб қолгандим. Ранги қув ўчди.

— Йўл бўлсин, хўроз йигит? — сўради у истеҳзо билан.

— Мактабга.

— Ҳалиги йигитларни кўрдинг-а? Ўшалар бир қоп кунжара ташлаб кетишди. Шуни орқалатиб юбор, — деди.

Дарвозадан тўрт қадам ичкари қадам қўйгандим, елкамга мушт тушди. Мункиб кетдим. Қори Юсуф югуриб келиб, ёқамдан олди:

— Батрак отанг дастидан косамиз оқармади. Энди сен оёғимиздан олмоқчимисан. Комсомол бўлдинг индамадик, рус мактабига кирдинг — индамадик, энди фирқага ўтмоқчимисан?! Йўқ, бунга йўл қўймайман...

Қўлларим бўшлигидан фойдаланиб бойнинг қаншарига мушт туширдим, у орқага тисарилиб кетди. Мен бу ёққа қараб қочдим...

— Боплапсан, ўғлим. Лекин ўзингга эҳтиёт бўл. Эшитгандирсан, икки ўғлимни коммунист бўлгани учун босмачилар отиб ўлдиришди. Аммо, бу бизнинг иродамизни бука олмади. Ғалабага эришмагунимизча курашаверамиз...

1918 йилнинг баҳорида ёш революционер Икром Каримов Коммунистик партия аъзолигига қабул қилинди ва у кўп ўтмай, озод Хўжанд уездининг фавқулодда комиссиясида масъул вазифага тайинланди. Унга 277-номерли қизил партизанлик гувоҳномаси берилди. Партизанлар кўпинча уни «277-» деб чақиришарди. Ишчи-деҳқон милицияси, қизил партизанлар, қизил аскарлар олдида жуда катта довонлар турарди.

Мададкор Россияда ҳам аҳвол оғир эди. Оқ гвардиячиларга қарши гражданлар уруши давом этарди. Шундай бир пайтда Туркистон революционерлари Хўжандда шаҳар революцион комитетини тузишди. Ўртоқ Ф. Юсупов Ревком раиси, курашларда чиниққан, тажрибали ва довюрак революционер-партизан Икром Каримов эса унинг биринчи ўринбосари қилиб тайинланди. Тиш-тирноғигача қуролланган босмачилар Совет тузумига қарши игвогарликни авж олдирган кезлар эди.

Штабга шошилинч хабар келди. «Сирдарё бўйидаги қишлоқ хонадонларига босмачилар ўт қўйиб, хотин-қизларни номаълум ёққа ҳайдаб кетишибди». Каримов бошлиқ оператив группа шошилинч йўлга чиқди. Улар дарё ёқасидаги юлғинзорларга яқинлашганда душманлар қўққисдан ўқ узиб қолишди. Бир алпоз отишмадан сўнг рақиблар қўл кўтаришди. Таслим бўлганлар орасида Қори Юсуфбой ҳам бор экан. У Икром Каримовни таниб, оёғига йиқилди.

— Дарди балойингни олай, Икромжон. Раҳм қил, мени ўлдирма. Истасанг, мол-мулкимнинг ярми сеники, фақат ўлдирма.

— Ҳа, бой ака, сичқонни ини неча танга экан? Менга дунёнгиз керак эмас, — деди Икром. — Мулкингиз мусодара қилиниб, очнаҳор халққа берилади, жонингизга келганда — у эл ҳукмига ҳавола. Қани, кетдик!

Улар ревкомга етиб келишганда, Чолдиволди қишлоғилик бир деҳқон дод-фарёд кўтариб чиқди.

— Уйимиз куйди, ука, босмачилар қишлоғимизни босиб, отрядимиз бошлиғи мулла Пирмонни бурда-бурда қилиб кетишди.

— Опергруппа, отлан! — хитоб қилди Икром. — Чолдиволди қишлоғи томон олға!

Бу сафар ҳам оператив группанинг омади келди. Босмачилар ўлжа талашаётган пайтда қўлга олинди. Чолдиволди қишлоғи отряди қайта ташкил этилиб, унга Исабек Бектемиров бошлиқ этиб тайинланди. Ўша кеч И. Каримов жуда ҳорғин бўлишига қарамай, ревкомда навбатчиликка қолди. Тун ярмидан оққанда ўқ овозлари эшитилди. Икром Қуруқ қишлоғининг Ҳайдар Усмонов бошлиқ отлиқ отрядини чақирган эди, ҳеч ким кўринмади. Тўрабой исмли посбон чавақлаб ташланган экан.

Отряд Қуруқ қишлоғи атрофини халқага олди. Чуқур йўлда қўрбоши Маҳмуд Қадоқчи тўдаси ўққа тутилиб, қириб ташланди. Иккинчи куни Дигмай қишлоғида босмачилар билан бўлган тўқнашувда Икром Каримов ўнг қўлидан қаттиқ яраланди. У Туркистон 12-ўқчи полкининг касалхонасида ётиб даволанди. Ўнг қўли қурол кўтаришга ярамай қолгани учун И. Каримов уезд «Қўшчи» союзининг раиси этиб сайланади.

Босмачилар кун сайин, ой сайин кучсизланиб борар эди. Озод этилган шаҳар ва қишлоқларда янги ҳаёт даракчисидек қизил байроқлар ҳилпираб турарди.

1923 йил июнь ойининг тонги. Тоғлар ёнбағридаги сўлим дарахтзорда солдат ва партизанлар ҳордиқ чиқаришарди. Азим чинор тагидаги майсалар устига чўзилган қизил гвардия бўлинмасининг командири Бальзеро осмонга уйчан тикилиб, сўз очди.

— Биласанми, Икром. Менинг орзуларим ана шу ложувард осмондек чексиз. Кунлар келадики, шу кўкўпар тоғлар устидан совет самолётлари парвоз қилади, кенг шаффоф асфальт йўлларда қудратли машиналар гувиллайди. Қозонимизда ҳар куни қўй гўшти қайнайди. Радиони бурасанг, етти иқлимдан гапиради. Электр энергияси ҳам уйингни ёритади, ҳам қозонингни қайнатади. Эҳ-ҳе, қайси бирини айтай сенга, ўша кунларни кўриш насиб бўлармикан-а?

— Орзуларимиз албатта рўёбга чиқади, дўстим Бальзеро. Мана, босмачилар ҳам тугай деб қолди. Самарқанд, Бухородаги қизил партизанлардан ҳам хушхабарлар келиб турибди. Эркин нафас оладиган кунлар албатта келади, дўстим.

Шу пайт полк командирининг буйруғи эшитилди.

— Полк, сафга тизил!

Горн ва ноғоралар садоси янграли. Кўз очиб-юмгунча полк сафга тузилди. Босмачилар билан курашда мардлик ва жасорат кўрсатган қизил аскарларга, партизан ва ишчи-деҳқон милицияси ходимларига мукофотлар топширилди. 277-нчи қизил партизан Икром Каримовга эса қуйидаги жанговар аттестат берилди. «РСФСР. 12-Туркистон ўқчи полк штаби. 1923 йил. № 85. Аттестат. Ушбу аттестат Каримов Икромга шу ҳақда бериладики, мазкур ўртоқ ҳақиқатан ҳам 12-Туркистон ўқчи полки Хўжанд уездига келгандан буён бошқарма маъмурий бўлим мудири сифатида полк билан бирга босмачи тўдаларни тугатишда коммунистчасига фаол иштирок этди. У ўз ҳаётини хавф остига қўйиб бўлса ҳам, жуда муҳим операцияларни муваффақиятли бажарди. У қаерда, қандай вазифада бўлмасин, тадбиркор ва эпчил революционер сифатида танилди.

Полк командири Такмурзин, штаб бошлиғи Соколовский».

* * *

Икки оғиз сўнгги сўз: Икром ота Каримов ҳозир 80 ёш остонасида. Тошкентда истиқомат қилади. Республика аҳамиятига молик шахсий пенсионер. Маҳаллада актив жамоатчи, фарзандлари ва набиралари орасида шод, бахтиёр. Биз унинг фаолиятидан уч лавҳа келтирдик, холос. Колхозлаштириш, саводсизликни тугатиш, хотин-қизлар озодлиги учун кураш, Улуғ Ватан уруши, хўжаликларни қайта тиклаш ишлари ҳақида ёзсак катта китоб бўлади.

— Ҳозирги ҳаётимиз, — дейди Икром ота Каримов, — қон кечиб, душманлар билан курашиб юрган кезларимиздаги орзуларимиздан ҳам гўзал. Афсуски, шу кунларни орзу қилган ўртоқларимиз, сафдошларимизнинг ҳаммаси унга етиб кела олмадилар. Лекин уларнинг табаррук хотиралари, улуғвор ишлари доимо дилимизда, тилимизда...

Ҳ. ҚОДИРОВ,
Ф. ШОҲИСМОИЛОВ.

ҲАР ТЎҒРИДА

БУ ХОТИН-ҚИЗЛАР ИШИ ЭМАСМИШ

Италия радиоси ва телевидениесида хотин-қизлар меҳнатини камситишдек бебурд ҳолларга бориб етилмоқда. Масалан, Телевидение дирекцияси неаполлик журналист Карла Москнинг Аверс шаҳрида бўлган тошқин тўғрисидаги репортажини кечки сўнгги ахборотга киритишни яқинда қатъий рад этди. «Кечқурун соат 8 да тошқинга ўхшаш жиддий воқеа тўғрисида гапириш хотинларнинг иши эмас» якигидан репортаж рад этилибди.

«Жорно» газетасининг ёзишича, Италия телевидениесининг дирекцияси хотин-қизларга сиёсат, социология ва ҳатто спорт каби жиддий мавзулар ўрнига косметикани реклама этиш билангина шуғулланишларига руҳсат берар экан.

КИЙИМ-КЕЧАК МУЗЕЙИ

Япониянинг қадимги пойтахти Киото ўзининг тарихий ва маданий ёдгорликлари билан шуҳрат қозонган. Киотода 1132 йилда қурилган «Мингта будда ибодатхонаси», 1394 йилда қурилган «Олтин Павильон» каби анъанавий Япон архитектураси ёдгорликларининг донғи кўп мамлакатларга тарқалган.

Шу ерда машҳур Япон «Нисидзин» шойисининг мамлакатда бирдан-бир музейи очилганига 60 йил бўлиб қолди. Беш асрдирки, Киото тўқимачилари байрамларда кийиладиган миллий Кимонга кетувчи шундай зар шойи ва симоби шойини қўлда тўқиш маҳорати сирларини авлоддан-авлодга ўтказиб келмоқдалар. Ҳеч қандай техника тараққиёти ушбу процессга ўзгариш киритгани йўқ.

Яқинда Киотода яна бир ноёб музей — «Кийим-кечак музейи» очилди. Бу музейга келувчилар кейинги икки минг йилда японларнинг кийим-кечаги қандай ўзгариб борганлиги билан танишишлари мумкин. **[ТАСС].**

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ✶ ТЕЛЕФОНЛАР Эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача.

Р. 04335. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. А. — 259.